

Пра стварэнне буйных інтэграваных вытворчых груп накітагалт холдынгаў, кластаруў і фінансаво-прамысловых груп размовы ў нашай краіне ідуць даўно. Але наколькі гэты працэс апраўданы і выгадны на цяперашнім этапе? **СТАР 2**

Гэта самы прамысловы раён сталіцы, але тым не менш гэта і самы «зьялень» раён, і самы маланаселены. 35 гадоў таму ва ўсходняй частцы Мінска быў створаны Партызанскі раён. **СТАР 3**

Як вырасіць чарамшу — выдатную салатную расліну з вельмі высокай насычанасцю вітамінамі і бялагічна актыўнымі рэчывамі, якія дапамагаюць нам пераадолець вясновы авітаміноз. **СТАР 8**

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

«НІЖЭЙ ЗА 8000 ЗА ДОЛАР КУРС, ДУМАЮ, НЕ АПУСЦІЦА...»

Аб гэтым учора заявіла журналістам старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Надзея ЕРМАКОВА.

Першыя тры месяцы 2012 года

— Інфляцыя адпавядае тым параметрам, якія былі запланаваны на 2012 год. Стабілізавалася сітуацыя на валютным рынку. Умацавалася нацыянальная грашовая адзінка. На валютна-фондавай біржы продаж валюты пераважае куплю, у выніку чаго Нацбанк ужо закупіў каля мільярда долараў ЗША, — з такога пералічэння распачала размову кіраўнік галоўнага банка краіны. Акрамя таго, у першым квартале не было росту крэдытаў у беларускіх рублях. Але стаўкі па ўкладках і крэдытах зараз сталі зніжацца, судодна са стаўкай рэфінансавання. У сувязі з гэтым Надзея Ермакова параіла банкам «павярнуцца тварам да эканомікі і пачаць нармальнае яе крэдытаванне». Па тых жа прычынах у сакавіку ўжо замардуіўся рост рублёвых укладаў.

Якой будзе палітыка жыллёвага крэдытавання?

«Распрацавана Канцэпцыя жыллёвага будаўніцтва на 2012 год і да канца п'яцігодкі. А што тычыцца Указа №13, то зараз рытуецца ўказ аб унясенні ў яго (Указ № 13. — Аўт.) змяненняў, якія будуць закранаць тэма пытанні, што раней былі недапрацаваны: наконт льготнага крэдытавання вайскоўцаў і дакрэдытаванні тых, хто раней браў крэдыты», — адказала кіраўнік Нацбанка. Яна не патлумачыла больш разгорнута аб канкрэтных момантах дапаўненняў, бо распрацоўкай дакумента займаецца не Нацыянальны банк. Аднак падкрэсліла, што трэба нашых людзей прывучаць да таго, каб яны самі зараблялі і накоплівалі, а не на крэдыты разлічвалі. Камусьці і сапраўды трэба дапамагаць (напрыклад, інвалідам), а астатнія павінны самі зарабляць.

3 14 верасня 2011 года, калі была адкрыта дадатковая гандлёвая сесія на Беларускай валютна-фондавай біржы, людзі прадалі ў абменніках прыкладна 1 млрд 400 млн долараў.

Аб курсе і стаўцы рэфінансавання

Па словах Надзеі Ермаковай, Нацбанк імкнецца не дапускаць вялікіх скакаў курсу. «Пакуль нам даводзіцца скупляць шмат валюты. Толькі за сакавік мы купілі 240 млн долараў», — паведаміла галоўны банкір краіны. Даць нейкія прагнозы наконт курсу нацыянальнай валюты ў гэтым годзе Надзея Ермакова не згадзілася, але заявіла, што «калі сітуацыя значна мяняцца на працягу года не будзе, то, на маю думку, ён можа быць 8000-8500 за долар. Ніжэй за 8000, думаю, ён не апусціцца», — падкрэсліла Надзея Ермакова і сказала, што яна не ведае, якім курс дакладна будзе напрыканцы года. Хутчэй за ўсё, такая думка ўзнікла не ад нежадання ўмацоўваць беларускі рубль, а з-за таго, што такі курс добра стымулюе экспарт. А ваганні курсу немагчыма пазбегнуць, бо «краіна маленькая і прапанова валюты на біржы кожны дзень можа значна змяняцца». Стаўку ж рэфінансавання Нацыянальны банк будзе зніжаць выключна паступова. І пры гэтым трэба захаваць яе трохі вышэй за інфляцыю (я яна, дарэчы, разлічваецца за апошнія 6 месяцаў). Улічваючы ж тое, што «мы павінны выроўніваць цэны ў адзінай эканамічнай прасторы», інфляцыя можа яшчэ паўліваць на стаўку рэфінансавання. А зніжэнне ставак па дэпазітах і крэдытах будзе вызначацца ўжо зыходзячы з апошняй. Да таго ж Нацыянальны банк рытуецца інструкцыю для банкаў па ўстанавленні ставак.

Пасяўная, савецкі зберажэнні і дзяржаўны доўг

Па словах Надзеі Ермаковай, ускрыты фінансавання пасяўной ды ўборачнай кампаній распісаны: «Праблем з недахопам грошай няма. Дадатковыя грошы не патрэбны». «Тэму вяртання ці кампенсцы зберажэнняў савецкага часу закрываць не трэба», — лічыць старшыня праўлення Нацбанка. Аднак яна прызнала, што грошай на гэта зараз няма, іх трэба яшчэ дзесьці зарабіць. «Але, лічыць яна, «неабходна вярнуць людзям грошы». Што датычыць дзярждоўгу, то «дзяржава свае даўгі выплачвае ў тэрмін. Калі б мы не маглі вярнуць, нам бы гэты крэдытаў не далі. Таму мы ўсё зможам вярнуць», — упэўнена Надзея Ермакова.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

ТРЫ СОНЕЧНЫЯ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫІ

З'явіцца ў Гомельскай вобласці ў 2013-2016 гадах. Інвэстыцыйны праект па будаўніцтве іх у Брагінскім і Ельскім раёнах атрымаў станоўчую ацэнку Гомельскага абласнога савета па прыцягненні інвэстыцый. Інвестарам па будаўніцтве ў рэгіёне аб'ектаў альтэрнатыўнай энергетыкі выступае адна з ірландскіх кампаній. Старшыня камітэта эканомікі аблвыканкома Эльвіра Карніцкая расказала, што плануецца ўвесці так званыя сонечныя паркі на плошчы больш за 110 га. Магунтасць сонечных электрастанцый пасяра пераходзіць на прамысловыя раёмы: складзе 28 МВт, а электраэнергія будзе паступаць у абласную энергасістэму. Для рэалізацыі праекта інвестар будзе вылучыць 3 участкі. Магчыма, гэта будзе зямлі, якія знаходзяцца ў зоне, дзе ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС была спынена сельскагаспадарчая дзейнасць.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

СКОВІШЧА СПЫНЕНАГА ЧАСУ

Фота Анастас КІШЧУК.

У Клімавіцкім краязнаўчым музеі цягам апошняга часу сабралася ладная калекцыя насценных, настольных і наручных гадзіннікаў, старэйшы з якіх — прышэлец з 19 стагоддзя. Не ўсе гэтыя механічныя і кварцавыя лічальнікі з'яўляюцца ўнікальнымі экспанатамі, але справа толькі за часам... У музеі ганарыцца тым, што сюды трапляюць і асабістыя гадзіннікі вядомых людзей. — Нярэдка жыхары самі прыносяць свае састарэлыя рэчы, у тым ліку і гадзіннікі, — кажуць навуковыя супрацоўнікі музея Дар'я Эверс і Алеся Мартыненка (на фотаздымку). — Наша найпершая задача — захаваць гэтыя сведчанні адышоўшага часу для нашчадкаў.

Віцэ-прэм'ер Анатоль ТОЗІК пра будаўніцтва кітайска-беларускага індустрыяльнага парку:

«Праз 5 гадоў людзі будуць удзячныя лёсу, што ім так пашанцавала»

Анатоль ТОЗІК сустраўся з журналістамі, каб яшчэ раз расказаць жыхарам краіны пра будаўніцтва кітайска-беларускага індустрыяльнага парку. Ён адзначыў, што вакол гэтай тэмы ходзіць вельмі шмат чутак, якія пад сабой не маюць рэальнай асновы.

— Мы пачынаем рэалізоўваць у краіне вельмі буйны эканамічны праект, які мае агульнадзяржаўнае значэнне — стварэнне сумесна з кітайскімі партнёрамі кітайска-беларускага індустрыяльнага парку. Што такое індустрыяльны парк? Гэта фактычна адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка з асаблівым прававым статусам. Але мы не звычайна прышлі да такога рашэння. Мы некалькі гадоў вывучалі эфектыўнасць дзейнасці такіх паркаў у Кітаі і ў шэрагу іншых краін і поўнасцю пераканаліся, што гэта аптымальная форма і аптымальны канал для прыцягнення ў краіну сучасных тэхналогій і шматмільярдных інвэстыцый, — сказаў Анатоль Тозік.

Намеснік кіраўніка ўрада перакананы, што стварэнне індустрыяльнага парку даасць краіне некалькі соцень тысяч высокааплачваных працоўных месцаў, прыцягне ў краіну сучасныя тэхналогіі і мільярдны прамых інвэстыцый, дапаможа рэзка павялічыць канкурэнтаздольнасць на знешніх рынках беларускай прадукцыі. Таксама, па словах намесніка прэм'ер-міністра, стварэнне і развіццё парку будзе стымуляваць іншыя галіны індустрыяльнага парку. Але, як толькі ён будзе распрацаваны, з ім спаткачу змогуць азнаёміцца людзі, а толькі потым ён будзе зацверджаны.

ПАД ВЫТВОРЧЫМІ КАРПУСАМІ БУДЗЕ МАКСІМУМ 2-2,5 ТЫСЯЧЫ ГЕКТАРАЎ

Анатоль Тозік запэўніў, што зямлю пад будаўніцтва індустрыяльнага парку ў грамадзян адбярэ ніхто не будзе, бо на выдзеленай плошчы плануецца ўвесці не толькі прамысловыя аб'екты: — Тэрыторыя парку — 8 тысяч гектараў. Сапраўды, на ёй знаходзіцца заказнік «Валмянскі», каля 10 невялікіх вёсак, ёсць п'янара-лагеры і дачныя кааператывы. Хачу падкрэсліць, што тэрыторыя парку будзе развівацца комплексна. Там размесціцца вытворчыя зоны, жылыя комплексы, будуць фарміравацца вылікі зоны адпачынку, развівацца транспартная інфраструктура; там пабудуюць школы, дзіцячыя садкі, медыцынскія ўстановы, гандлёвыя прадпрыемствы — усё тое, што дазваляе арганізаваць камфортнае жыццё людзей. Ні пра якое адбярэнне зямельных участкаў дачных кааператываў, ні пра якое перасяленне жыхароў вёсак не можа быць і гаворкі.

Віцэ-прэм'ер адзначыў, што калі з гэтых 8 тысяч гектараў у выніку рэалізацыі праекта пад вытворчыя карпусы будзе асвоена 2-2,5 тыс. гектараў — то гэта будзе «проста выдатны поспех». На бліжэйшыя гады плануецца асвоіць толькі 400 гектараў, а агульную тэрыторыю, як мяркуе Анатоль Апанасавіч, «хопіць на 30 гадоў асваення, нават нікога не чапаючы». Дарэчы, генеральнага плана індустрыяльнага парку няма. Але, як толькі ён будзе распрацаваны, з ім спаткачу змогуць азнаёміцца людзі, а толькі потым ён будзе зацверджаны.

— Праз пяць гадоў людзі, якія сёння жыюць на гэтай тэрыторыі або маюць там свае дачныя участкі, будуць удзячныя лёсу, што ім так у жыцці пашанцавала. І мы дзякваем яшчэ да гэтага часу і самі ў гэтым перакананыя, — сказаў Анатоль Тозік і дадаў, што ён гатовы ў любы час прыехаць у вёску, якая размешчана на тэрыторыі парку, і пагаварыць з тымі людзьмі, якія сумняваюцца.

Для тых, хто яшчэ сумняваецца, што зямлю не будуць адбярэць, віцэ-прэм'ер прывеў прыклад свабоднай эканамічнай зоны «Брест». Яна па тэрыторыі амаль такая ж — 7,5 тыс. гектараў.

— Зона пачала функцыянаваць з 1996 года, там ажыццяўляюць вытворчую дзейнасць 75 прадпрыемстваў, прычым яны займаюць толькі 298 гектараў. У межах свабоднай эканамічнай зоны — сем даволі буйных населеных пунктаў, дзе працывае 2212 чалавек, 16 калектыўных садаводчых таварыстваў і СВК «Памежнік». І ўсе яны карыстаюцца толькі інфраструктурай і тымі магчымасцямі, якія дзяржава разам з інвестарамі стварылі ў СЗЗ...

600 ТЫСЯЧ КІТАЙЦАЎ НЕ ПРЫЕДУЦЬ

Намеснік прэм'ер-міністра таксама назваў поўнай лухтой чуткі пра тое, што на працу ў кітайска-беларускі індустрыяльны парк прыедзе 600 тысяч кітайцаў:

— Слова «кітайска-беларускі» ў назве парку азначае толькі адно: што мы, аб'яднаўшы намаганні з кітайскімі партнёрамі, будзем гэты парк і ствараем умовы для прыцягнення туды лепшых сусветных кампаній.

СТАР 2

ЦЫТАТА ДНЯ

Аляксандр ЯКАБСОН, старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі:

«У Беларусі частка новай прадукцыі, тэхналогій, створаных за бюджэтных сродкі, застаецца незапрацаванай, не дае адчуальнага эфекту. Выдзеленыя на кантралю навуковыя звышбюджэтных сродкі часта неадпавядаюць рэальнасці. Гэта тым больш крыўдна, калі ў няпростых умовах трэба забяспечыць свечасовае і эфектыўнае выкарыстанне кожнага рубля».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 05.04.2012 г.

Долар ЗША	81400 ▲
Еўра	107300 ▼
Рас. руб.	277,00
Укр. грыўня	1013,38 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 8°
Віцебск	+ 5°
Гомель	+ 8°
Гродна	+ 6°
Магілёў	+ 5°
Мінск	+ 4°

WWW.ZVIAZDA.BY — на 12 гадзін раней

РОЗГАЛАС

АВАРЫЙНАЯ ПАСАДКА САМАЛЁТА

Уначы 4 красавіка ў Нацыянальным аэрапорце «Мінск» пасяхова прызямліўся самалёт, што вылятаў у Ашхабад.

— Сігнал пра аварыйную пасадку «Boeing-737-500» авіякампаніі «Белавія», які выконваў рэйс «Мінск — Ашхабад» (Распуліка Туркменістан) паступіў у цэнтр аперацыйнага ўпраўлення пры Мінскім гарадскім упраўленні МНС ад дыспетчара службы супрацьпажарнага і аварыйна-выратавальнага забеспячэння Нацыянальнага аэрапорта «Мінск», — паведамілі ў Міністэрстве па надзвычайных сітуацыях. — Тут жа ў аэрапорт была накіравана тэхніка МНС. Самалёт сеў у 0.38. Мяркуюцца, што пры ўзлёце з аэрапорта «Мінск» у кабінэ пілотаў спрацаваў сігнал незасоўвання правай стойкі шасі. На борце самалёта знаходзіліся 96 пасажыраў і 8 членаў экіпажа. Пацярпелых не было. Пасажыры дастаўлены ў пункт прызначэння іншым павятравым бортам.

НА БУДОЎЛІ ЎПАЎ КРАН

Здарэнне мела месца каля вёскі Каменка Крычаўскага раёна на тэрыторыі аб'екта па будаўніцтве тэхналагічнай лініі па вытворчасці цэменту магутнасцю 1,8 мільёна тон у год — у раёне аднайменнага радовішча прадпрыемства «Крычаўцэментшчыфэр».

— У 11 гадзін падчас перасоўвання гусенічнага крана грузпадымальнасцю 100 тон, які належаў ААТ «Беларускае ўпраўленне механізацыя», адбылося падзенне страпы на жалезабетонныя канструкцыі цэха, які будаваўся. У выніку дэфармавалася сама страпа з вылетам у 90 метраў і пашкоджана канструкцыя будынка, — расказаў «Звязда» старшы інспектар Цэнтра даследаванняў у галіне беспяккі жывяцтва Алег Малевіч. — На момант падзення кранаўшчык быў у кабінэ крана. На шчасце, ніхто не пацярпеў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Навіны Беларусі і замежжа ў рэжыме on-line на сайце «Звязда» — www.zviazda.by

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ЧАЙ ПАДАРАЖЭ НА 12% 3-ЗА ДРЭННЫХ УМОЎ НАДВОР'Я

Засуха і замаразкі ў найбуйнейшых рэгіёнах па вытворчасці чаю, у тым ліку на Шры-Ланцы і ў Кеніі, могуць спрыяць росту сусветнага дэфіцыту чаю, паведаміла агенства Bloomberg. Цэны на чай вышэйшага гатунку могуць у гэтым годзе вырасці да \$ 3 за кілаграм, мяркуе дырэктар McLeod Russel India Ltd Адзіця Кхаітан. У Індыі, якая з'яўляецца другім па велічыні вытворцам чаю, яго кошт можа павысіцца ў 2012 годзе на 10%. Вытворчасць чаю ў Кеніі, якая займае лідзючую пазіцыю ў свеце па выпуску чорнага чаю, скарацілася ў лютым на 31% у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам. Дэфіцыт чаю ў Паўднёвай Азіі ў пачатку новага сельскагаспадарчага года, які пачаўся ў красавіку, на 8,3% перавышае мінулагодні паказчык.

ЗША ПАЧАЛІ РАЗГОРТВАННЕ ВОЙСКАЎ У АЎСТРАЛІІ

Група з 200 марскіх пехацінцаў ЗША — першая з 2,5-тысячнага кантынгенту — прыбыла ў паўночны аўстралійскі порт Дарвін. Іх сустрэла дэлегацыя на чале з прэм'ер-міністрам і міністрам абароны краіны. Узмацненне ваеннага кантынгенту ЗША ў Канберы называюць «вядомым саюзніцкім адносінам», адмаўляючы прызнаваць гэта адкрыццём амерыканскай ваеннай базы ў процівагу Кітаю.

МОДА НА ДЫЕТЫ ПЕРАШКАДЖАЕ НАРАДЖАЦЬ ЗДОРОВЫХ ДЗЯЦЕЙ

Калі, седзячы на дыете, жанчына зацяжарала, у яе, хутчэй за ўсё, народзіцца дзіця, схільнае да развіцця атлусцення і дыябету, сведчыць апошняе даследаванне Універсітэта Манчэстэра. Праўда, пакуль навукоўцы пацвердзілі гэтую тэорыю толькі на авечках, піша The Daily Mail. Адно можна сказаць дакладна: урэзанне спажыванне калорый прыводзіць да зменшэння ў вагні чаю дзіцяці. Па словах экспертаў, гэта можа растлумачыць, чаму ў дваінят часцей развіваецца дыябет 2-га тыпу ў дарослым узросце. Навукоўцы заклікаюць жанчын перагледзець свой погляд на харчаванне. Прыхільны дыет не ведаюць, што чаканне не толькі саміх жанчын, але і іх дзяцей.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

НЕМЦЫ ПРАПАНАВАЛІ ЎВЕСЦІ ПАГРАНКАНТРОЛЬ УНУТРЫ ШЭНГЕНА

Міністр унутраных спраў Германіі Ханс-Петэр Фрыдрых выступіў за ўвядзенне памежнага кантролю паміж краінамі Шэнгенскага падакрэсліў. Пра гэта палітык заявіў у інтэрв'ю газеце Rheinische Post. У сувязі з гэтым ён разам са сваім французскім калегам Клодам Геанам выступае за рэфармаванне правілаў Шэнгена.

На думку Фрыдрых, Еўропе неабходна ўвядзіць памежны кантроль не толькі на час буйных мерапрыемстваў, такіх як футбольныя спаборніцтвы ці палітычныя кангрэсы. Гэтая мера неабходная таксама ў тым выпадку, калі краіны на межах Шэнгенскай зоны не выконваюць дамоўленасці і не могуць стрымліваць хвалю нелегальнай імміграцыі. Нямецкі міністр падкрэсліў, што адкрыццё межы значаць вельмі шмат для адзінай Еўропы, аднак дзеля гэтага нельга пакаіцца без увагі пытанні беспяккі. Калі такія краіны, як Грэцыя, не могуць кантраляваць свае знешнія межы, то неабходна ўвядзіць кантроль унутры Шэнгена.

АКЦЫІ

У «АРСЕНАЛ» ПАТРАПІЎ І... «МАКСІМ»

Падчас правядзення асноўнага этапу аперацыі «Арсенал» на тэрыторыі Ленінскага раёна сталіцы грамадзяне добраахвотна здалі 6 адзінак незарэгістраванай зброі, 5 адзінак незарэгістраванай, 54 бевпрыпасы. Цікава, што ў ліку незарэгістраванай зброі быў і... станкавы кулямёт «Максім».

— Ён быў знойдзены на тэрыторыі раёна пры правядзенні будаўнічых работ, — распавёў журналісту «Звязда» падрабязнасці здарэння прэс-афіцэр Ленінскага РУУС г. Мінска Уладзімір Кухарчык. — Кулямёт прынеслі і здалі прадстаўнікі арганізацыі, якая і праводзіла гэтыя работы. Афішаваць сваю назву яны не пажадалі. Што датычыцца зброі, для стральбы яна была непрыдатнай з-за старасці і ўмоў захавання. Тым не менш, гэта ўсё адно зброя.

Сяргей РАСОЛЬКА.

У ЧЫМ КРЫНІЦА ВАШЫХ ЖЫЦЦЁВЫХ СІЛ?

Ташча Маршэль, народная артыстка Беларусі:

— Вой, пакуль жыць, чалавек будзе знаходзіць сілы на ўсё. Сам будзе ствараць сабе шчасце. Паглядаеў навокал: сонца, неба над галавой, людзі побач... Радуюцца таму, што прыносіць добрыя пануцы. Вунь вясна надыходзіць, ніхай і марудна, але адчуваеш яе — і радуешся. І з'яўляюцца сілы. У мяне кветкі растуць на акне — так прыгожа! Хоць за акном яшчэ і холадна... Так і ўнутры: ёсць жаданне жыць — ёсць сілы і квітнець, і несьці радасць іншым. А калі што не прыносіць радасці — то трэба жыць спакойна ў адносінах да таго, што не можаш змяніць.

Ніна Ярмаў, кіраўнік клуба «Рошва» пры Полацкім гарадскім Доме рамстваў:

— Больш за ўсё мяне ў дзейным стане трымаюць абавязкі. Я прывярэла, але не дазваляю сабе расслабіцца, таму што ведаю, што трэба прыцісці, дапамагчы, таму што ад гэтага залежыць вынік працы іншых людзей. У гэтым месяцы мы праводзім другі беларускі конкурс майстроў, прысвечаны юбілею горада Полацка, які адбываецца пад эгідай ЮНЕСКА. Сялёта ў конкурсе ўдзельнічаюць прадстаўнікі дамоў рамстваў, майстры лапнікавага шывта з розных гарадоў Беларусі, з Расіі, нават з Японіі... Творчасць — самая надзейная крыніца сіл, якая дазваляе зрушваць горы. Сялёта, калі нашаму гораду спадзеўна 1150 гадоў, мы завяршылі наш Полацкі аб'ярг: усю будзе 14 палотнаў. Гэта цудоўная справа, і сапраўды, напэўна, бывае так, што нейкая сіла нас ахоўвае.

Брат Мікалай, інак Свята-Успенскай Жыровіцкай абшчэі (Алег Бембель, Зніч):

— У Духу Святым. У Богу-Троіцы: Богу Айцу, Богу Сыне і Богу Святым Духу. Гэта крыніца жыцця, бязмежная Любоў, якая ўсіх нас жыцьві. Святыя Троіца — самая магутная і напуюненая крыніца духоўных сіл. А далучыцца да яе проста — праз малітву «Трысвятое». Чытаю гэтую малітву кожную раніцу і кожны вечар перад сном, яна кароткая. У Боскай Любові — маё натхненне. Але лепш за ўсё маю думку перадаць чатырохрадкоўе верша «Збавіцель».

Падрыхтавала Ларыса ЦІМОШЫК.

У БЕЛАРУСІ ПАДАРАЖЭЛІ ЖЫЛЛЁВА-КАМУНАЛЬНЫЯ ПАСЛУГІ ДЛЯ НАСЕЛЬНІЦТВА

Такое рашэнне змяшчаецца ў пастанове Саўміна ад 29 сакавіка 2012 года № 283 «Аб унесенні змяненняў у пастанову Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 4 лютага 2011 года № 138», якая ўступіла ў сілу з 1 красавіка гэтага года, паведамліў БЕЛТА ў прэс-службе ўрада.

Для забеспячэння крыніцамі фінансавання кошт паслуг па тэхнічным абслуговаанні і адлічэнню на капітальны рамонт жылых дамоў павялічыўся на 13 працэнтаў і склаў Br395 за квадратны метр агульнай плошчы жылга памяшкання ў месяц. Пры гэтым кошт гэтых паслуг для тыповой двухкакаёвай кватэры з трыма пражываючымі павялічыўся на Br4320, або на 2 працэнты.

Акрамя таго, павялічаны тарыфы на ЖКП для грамадзян, якія забяспечваюць поўную кампенсцыю эканамічна абгрунтаваных затрат на іх аказанне, у сярэднім на 10 працэнтаў. Кошт жыллёва-камунальных паслуг для гэтай катэгорыі насельніцтва не перагледзюць з 1 лютага мінулага года, падкрэслілі ў прэс-службе. Так, цеплавая энергія для ацяплення і гарачага водазабеспячэння з 1 красавіка каштуе Br119 315,6 за Гкал (раней — Br108 468,7), халодная водазабеспячэнне — Br1590 за кубічны метр (Br1440,9), каналізацыя — Br1220 за кубічны метр (Br1105). Карыстанне ліфтамі падаражэла на Br392 да Br4260 з аднаго пражываючага ў месяц.

Што датычыцца прыроднага газу, то кошт яго кубічнага метра ў жылых дамах і кватэрах з устаноўленымі прыборамі індывідуальнага ўліку расходу газу дасягне Br1040,8 (раней — Br946,2). У кватэрах і дамах, дзе не устаноўлены прыборы ўліку, пры наяўнасці газавай пліты і цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння або індывідуальнага воданাগравальніка (за выключэннем газавага) газ будзе каштаваць Br8326,4 з аднаго пражываючага ў месяц (Br7569,6), пры наяўнасці газавай пліты і газавага воданагравальніка (пры адсутнасці цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння) — Br23 938,4 з аднаго пражываючага ў месяц (Br21 762,6), пры наяўнасці газавай пліты і адсутнасці цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння і газавага воданагравальніка — Br13 530,4 з аднаго пражываючага ў месяц (Br12 300,6), а пры наяўнасці індывідуальных газавых ацяпляльных прыбораў — Br8326,4 за квадратны метр агульнай плошчы ў месяц (Br7569,6).

Для ацяплення нежылых памяшканняў з устаноўленымі прыборамі індывідуальнага ўліку расходу газу карысталыню паслуг дзвядзецца плаццё Br1040,8 за кубічны метр прыроднага газу. Калі ж прыборы ўліку адсутнічаюць, цана квадратнага метра ў месяц дасягне Br31 224 (Br28 386) за ацяпленне цяплиці і збудаванняў уцеленага грунту і Br19 775,2 (Br17 977,8) за ацяпленне гаражоў, майстэрняў і іншых нежылых памяшканняў.

Кошт звадкаванага газу ўстаноўлены на ўзроўні Br7964,9 за кубічны метр (Br7240,8) пры ўмове наяўнасці прыбораў індывідуальнага ўліку расходу газу. Калі ж прыборы ўліку не ўстаноўлены, цана звадкаванага газу дасягне Br23 894,7 з аднаго пражываючага ў месяц (Br21 722,4) — пры наяўнасці газавай пліты і цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння або індывідуальнага воданагравальніка (за выключэннем газавага), Br67 702 з аднаго пражываючага ў месяц (Br61 546,8) — пры наяўнасці газавой пліты і газавага воданагравальніка (пры адсутнасці цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння), Br31 859,5 з аднаго пражываючага ў месяц (Br28 963,2) — пры наяўнасці газавай пліты (пры адсутнасці цэнтралізаванага гарачага водазабеспячэння і газавага воданагравальніка) і Br23 894,7 за квадратны метр агульнай плошчы ў месяц (Br21 722,4) — пры наяўнасці індывідуальных газавых ацяпляльных прыбораў. Балан звадкаванага газу вагой 21 кг падаражэе на Br6210 да Br68 290, а кошт кілаграма — на Br295,6 да Br3251,9.

Згодна з пастановай, тарыф на электрычную энергію для катэгорыі грамадзян, якія забяспечваюць поўную кампенсцыю эканамічна абгрунтаваных затрат на аказанне паслуг, устаноўлены на ўзроўні Br405,1 за 1 кВтч (Br368,3). Дыферэнцыраваны тарыф на часавых перыядах складзе Br283,6 за 1 кВтч (Br257, 8) пры мінімальным нагрузках (з 22.00 да 17.00) і Br810,2 за 1 кВтч (Br736, 6) пры максімальных (з 17.00 да 22.00).

«Праз 5 гадоў людзі будуць удзячныя лёсу, што ім так пашанцавала»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Гэта не пад беларускія і кітайскія кампаніі будуюцца парк. Безумоўна, калі кітайская кампанія будзе з сучаснымі тэхналогіямі, то мы можам і яе запрасіць у парк. Парк будуюцца для тых кампаній, якія сёння маюць самыя перадавыя тэхналогіі, сусветныя імёны і брэнды. Мы плануем, што ў парку будуць працаваць кампаніі з Японіі, Тайвана, Паўднёвай Карэі, Еўропы, Амерыкі, — адзначыў Анатоль Тозік і дадаў, што ўжо сёння існуе больш за 10 прапанов ад кампаній з гэтых краін.

Па яго словах, на прадпрыемствах, якія з’явяцца ў парку, будуць працаваць беларусы, бо «ні японцы, ні шведы, ні немцы сюды не пацягнуць сваіх рабочых».

Пракматаваў Анатоль Тозік і пытанне наконт экалогіі. Ён запэўніў, што адна з умоў для будучых рэзідэнтаў парку — гэта жорсткае выкананне ўсіх экалагічных патрабаванняў, а таксама дадаў, што «экалогія пасля таго, як парк стане на ногі, на гэтай тэрыторыі будзе лепшай, чым сёння».

Анатоль Тозік падкрэсліў, што ўсе практы, якія сёння рэалізуюваюцца разам з Кітаем у Беларусі, абсалютна ўзаемавыгадныя, і кожны з бакоў мае свае выгады ад такога супрацоўніцтва. Для Беларусі гэта магчымасць прыцягнення крэдытных рэсурсаў як сродка мадэрнізацыі эканомікі і стварэння канкурэнтаздольных вытворчасцяў і прадукцыі. Для Кітая — гэта магчымасць экспарту свайго абсталявання і тэхналогій, выдча беларусым крэдытных рэсурсаў.

— Ёсць на еўрапейскім кантыненте насцярожанасць да якасці кітайскай прадукцыі, абсталявання, аўтамабіляў. Гэта не зусім адпавядае той рэальнасці, у якой існуе Індыя, і таму Кітай зацікаўлены, каб, выкарыстоўваючы супрацоўніцтва з Беларуссю, прадэманстраваць Еўропе свае магчымасці, — назваў Анатоль Тозік яшчэ адну прычыну, чаму кітайцам выгадна супрацоўнічаць з беларусамі.

Павел БЕРАСНЕЎ.

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ
ОАО «Белкотлооцхистка» (г. Минск, ул. Аранская, 22а)
СООБЩАЕТ О ПОКУПКЕ АКЦИЙ У АКЦИОНЕРОВ для аннулирования с целью уменьшения уставного фонда общества
Количество и категория приобретаемых акций – до 2 000 простых акций.
Цена приобретения акций – 35 000 руб. за одну акцию с оплатой в течение 60 дней после приобретения.
Срок предоставления акционерами предложений о продаже – до 28.09.2012 г.
Заключение договора купли-продажи акций: 220004, г. Минск, ул. К. Цеткин, д. 16, к. 608. Депозитарий «Промреестр».
Контактный тел. (029) 317 16 95.
<i>Решение общего собрания акционеров от 29.03.12 г. №14</i>

ОАО «СТРОЙКРОВЛЯ» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА По объявлению дебиторской задолженности, принадлежащей ОАО «Стройкровля».
Организатор торгов: управляющий в деле о банкротстве Бахуревич Елена Владимировна: г.Гродно-25, а/я 13, моб. тел. (8 029) 3608384.

Продавец дебиторской задолженности: ОАО «Стройкровля», г.Гродно, ул. Тимирязева, 10/1.
Аукцион состоится в 15.00 19.04.2012 г. по адресу: г.Гродно, ул. Сов. Пограничников, 102

Наименование дебитора	Место нахождения дебитора	Номинальная стоимость задолженности	Размер участия	Начальная цена продажи дол. без НДС, руб.	Задаток, руб.
ОАО «Стройимпорт»	230023, г.Гродно, ул. Тимирязева, 10/1 УНП 590003954	48 400 001	50%	24 200 001	2 420 000

Заявления и прилагаемые к нему документы принимаются с момента опубликования настоящего извещения по **19 апреля 2012 г.** по адресу: г.Гродно-25, а/я 13.

Задаток перечисляется до **19.04.2012 года** (включительно) на расчетный счет ОАО «Стройкровля» 301126970014 в Региональной Дирекции № 400 ОАО «БПС-Сбербанк», код БИК УНП 590001553.

Условия продажи – без условий.
Минимальная величина первого шага составляет 5 процентов от начальной цены.
Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие в них.
В случае признания торгов не состоявшимися, в связи с подячей заявления на участие в них только одним участником, возможна продажа долгу этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5%.
Победителем аукциона признается участник, предложивший наименьшую цену покупки.
Победитель аукциона (п претендент на покупку дебиторской задолженности) обязан:
- подписать протокол о результатах торгов;
- возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам торгов документации, необходимой для их проведения, в течение 3-х рабочих дней со дня проведения торгов;
- подписать договор купли-продажи долги не позднее 5 дней с даты подписания протокола о результатах аукциона;
- оплатить стоимость дебиторской задолженности в сроки, указанные в договоре купли-продажи.

Пра стварэнне буйных інтэраваных вытворчых груп накіхалт холдынгаў, кластары і фінансава-прамысловых груп размовы ў нашай краіне ўжо даўно. Некаторыя холдынгі ўжо створаны — напрыклад, на базе «Гарызонта», а некаторыя яшчэ знаходзяцца на стадыі стварэння і абмеркавання — прынамсі Міністэрства прамысловасці заяўляе пра намер стварыць 16 холдынгаў. Але наколькі гэты працэс апраўданы і выгадны на цяперашнім этапе? Ці павысiць гэта канкурэнтаздольнасць дзяржпрадпрыемстваў? Гэтыя пытанні абмяркоувалі ў Савеце Рэспублікі на спецыяльным семінары, прысвечаным стварэнню холдынгаў і іх ролі ў эканоміцы.

— Сёння ідучы пэўныя пошукі аптымальных структурных формаў у нашай эканоміцы. І ўрад вліяючы ўвагу надае магчымасці выкарыстання структур тыпу холдынгаў, паколькі менавіта такія структуры дазваляюць аб’яднаць намаганні, найбольш аптымальным чынам каардынаваць усю працу — ад вытворчасці сыравіны да яе апрацоўкі і атрымання канчатковага прадукту, а таксама яго рэалізацыі, — сказаў **Анатоль РУБІНАЎ, старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь**.

Але ці сапраўды стварэнне холдынгаў прыносіць толькі станоўчы вынік? Як адзначыў **намеснік міністра эканомікі Дзмітрый ГОЛУХАЎ**, інтэграцыя забеспячвае арганізацыям дадатковыя канкурэнтныя перавагі, садзейнічае перамяшчэнню назапашанага капіталу ў найбольш перспектывіўныя напрамкі дзейнасці, вядзе да павышэння фінансавай устойлівасці, павышэння якасці і хуткасці прыняцця рашэнняў. Аднак калі глядзець з агульнадзяржаўных пазіцый, то часам эффект можа атрымацца і трохі негатывіўны: напрыклад, стварэнне холдынгаў можа прывесці да манопалізму, стварэння дадатковых бар’ераў на ўзрохдзе ў галіну, мінімізацыі падаткаабкладання і гэтак далей. Праўда, Дзмітрый Голухаў падкрэсліў, што, тым не менш, «б’ягучая сітуацыя хутчэй апраўдавае інтэграцыю ва ўсіх яе формах праўлення».

Намеснік міністра эканомікі звярнуў увагу і на тое, што ў Беларусі працiсы карпаратыўнага будаўніцтва маюць як агульныя з суседнімі дзяржавамі рысы, так і спецыфічныя для нашай краіны: напрыклад, у нас пакуль не атрымалі развіцця асобныя перспектывіўныя віды аб’яднанняў — скажам, такіх мяккіх тыпаў інтэграцыйных структур, як кластары.

■ На прыёме

ВЫЙСЦЕ ЗАЎСЁДЫ ЁСЦЬ

Менавіта ў гэтым імкнуўся пераканаць грамадзян губернатар Міншчыны падчас прыёму ў Дзяржынскім раёне

Бясспрэчна, сустрачы са старшынёй **Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Барысам Батурам жыхары Дзяржынска і раёна памяняць. З уласцівай яму дзелавітаццю губернатар уважліва выслухаў кожнага, хто звярнуўся з просьбай пасадзейнічаць у вырашэнні праблем.**

Пытанні, з якімі звярталіся грамадзяне, самыя разнастайныя. У тым ліку зямельныя спрэчкі, добраўпарадкаванне тэрыторый і ўзвядзенне інфраструктуры. Але, як высветлілася, бадай, самае набалелае — завяршэнне будаўніцтва і фінансаванне жыллёвых будаўнічых кааператываў. З гэтай нагоды Барыс Батура пабяяўцаў заслушаць на адным з пасяджэнняў аблыяканкама будаўнічыя і землеўпарадкавальныя службы раёна.

Адзін з наведнікаў звярнуўся да губернатара з просьбай пасадзейнічаць у прадастаўленні месца пад міні-пяркярню. Чалавек, дарчы, прапаноўваў два зямельныя ўчасткі, якія яго не задавалілі. Ён дабіваецца ўзвядзення аб’екта менавіта ў цэнтры, каля біблі-

ятэкі. Барыс Батура даў даручэнне мясцовым уладам знайсці на працягу тыдня 2-3 участкі і прапанаваць іх грамадзянцу. А яму параў канчаткова вызначыцца з тым, чаго ж ён усё-такі хоча.

А вось староста вёскі Рудня заклапочная грамадскімi справамі. У 2010 годзе ў пасёлку не стала вады, таму што воданарпная вежа вычарпала свае магчымасці. Ні пральную машыну ўключыць, ні памыцьца. Жанчыны за сваіх зямлякоў, як кажуць, і ў агонь, і ў ваду. Прайшла розныя інстанцыі, але справа не зрушылася з месца. «Ці гэта нармальна?!»— дапытвалася яна. «Бясспрэчна, не», — падтрымаў яе старшыня аблыяканкама і звярнуўся да прадстаўнікоў райвыканкама з патрабаваннем у першым пагоддзі зрабіць свідравіну. «Гэта справа прычыню, чалавек з’яўляецца старастай і адстойвае агульныя інтарэсы, так што вы павінны ёй яшчэ прыплаціць за грамадскія клопаты»,— «Калі не выканаюць даручэння, то смела прыязджайце да мяне на прыём», — прапанаваў ён жанчыне.

Прышла да губернатара па падтрымку

Алена КРАВЕЦ.

АБЗАЦ

▲ Восем раёнаў Мінскай вобласці прыступілі да с’ябы ранніх яравых зерневых.

▲ **Аддзела Следчага камітэта па Цэнтральным раёне Мінска распачата справа па факце ўчынення буйнога крадзяжу з офісаў Свята-Елісавецкага манастыра. Злчынства было ўчынена 31 сакавіка. Двое невядомых паніклі ў катэдз з офісных памяшканнямі манастыра, звязалі ахоўніка і выкралі грошы і камп’ютарную тэхніку больш чым на 140 мільёнаў рублёў.**

▲ У Бабруйскім раёне позна ўвечары 3 красавіка пад калёсамі аўтамабіля загінуў пешаход, які выйшаў на дарогу без флікера. Грузавік ГАЗ-53 наехаў на 57-гадовага мясцовага жыхара. Пешаход памёр на месцы.

▲ **Па стане на 1 студзеня г.г. у жыллёвых службах Мінска зарэгістравана 11 270 сабак. Год там іх было 12 010. А, напрыклад, у 2004 г. — каля 17 тыс.**

ПОЎНЫ АБЗАЦ

▲ У Мексіцы зноў увайшлі ў моду ювелірныя ўпрыгажэнні, зробленыя з жывых жукоў Мэкчэ. Выраб броекш з Мэкчэ — частка старажытнай традыцыі індзейцаў мая, якія ўпрыгожвалі гэтых казорак каштоўнымі камянямі і палаталы. Прыклеіванне да спінаж жукوو ювелірныя вырабы неаднаразова выклікала пратэсты абаронцаў жывёёл, але гэта не перашкодзіла папулярнасці жывых ўпрыгажэнняў, якія поўзаюць. Каб жукі не збеглі, да іх акуратна прымацоўваюць ланцужок даўжынёй каля 5 см, які мацуецца шпількай, што ўтыкаецца ў ткіанну. Прышпеленыя да адзення жукі могуць колкі заўгодна поўзаць, але збегчы не ў сілах. Калі правільна дглядаць гэтых істот, яны могуць працьці 3-4 гады ў няволі.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Вязьды» і інфармагенцтваў.

Будзе холдынг — будзе і эфектыўнасць?

Барта адзначаць, што аб’яднане дзяржаўных прадпрыемстваў — не навінка для нашай краіны, але да нядаўняга часу такая інтэграцыя праводзілася ў форме дзяржаўных аб’яднанняў:

— З аднаго боку, дзяржаўныя аб’яднанні як форма інтэграцыі гаспадарчых суб’ектаў будзе і ў далейшым заставацца неад’емнай часткай эканамічнага абароту. А з іншага боку, у такой формы ёсць шэраг недахопаў — дзяржаўныя аб’яднанні заснаваны не столькі на эканамічным, колькі на адміністрацыйным механізме, — патлумачыў Дзмітрый Голухаў і дадаў, што гэта звязана з тым, што дзяржаўныя аб’яднанні ствараліся на ўзор сваеціх прамысловых аб’яднанняў. — Там таксама адсутнічаюць дзейсныя механізмы павышэння эфектыўнасці кіравання, якія ёсць у іншых формах. Напрыклад, сродкі на ўтрыманне апарату пералічваюцца арганізацыямі, якія ўваходзяць у склад аб’яднання, незалежна ад эфектыўнасці дзейнасці асобных удзельнікаў і ўсяго аб’яднання ў цэлым.

Дзмітрый Голухаў таксама лічыць, што найбольш падыгодзячым варыянтам для пераўтварэння дзяржаўных аб’яднанняў можа стаць якраз форма холдынга, бо «ў аснове холдынга ляжаць рыначныя механізмы». Дарчы, на 1 красавіка ў Беларусі зарэгістравана 33 холдынгі, якія аб’яднуююць 203 камерцыйныя і 1 некамерцыйную арганізацыі.

Як заявіў **Павел УЦЮПІН, намеснік міністра прамысловасці**, міністэрствам распрацавана канцэпцыя рэфармавання арганізацыі галіны, якая прадугледжвае стварэнне 16 карпаратыўных структур для рэгістрацыі на іх базе холдынгаў. — Асноўнымі мэтамі, якіх трэба дасягнуць у гэтым пытанні, з’яўляюцца канцэнтрацыя кіравання капіталам удзельнікаў холдынг, аптымізацыя дзейнасці ў галіне прамысловай, маркетынгавай, фінансавай, закупачнай, збытавай палітыкі і, як наступства, — павышэнне кіравання як асобных прадпрыемстваў, так і галіны ў цэлым, — адзначыў Павел Уцюпін.

На думку спецыялістаў з Міністэрства прамысловасці, інтэграцыя прадпрыемстваў прынесе канкрэтны вынік: скажам, у галіне закупачнай палітыкі перавагамі холдынгаў будзе скарачэнне закупак у пасярэдніцкіх структурах, скарачэнне закупак на біржы (адпаведна — скарачэнне выдаткаў на аплату біржавага збору), скарачэнне

транспартных выдаткаў за кошт новых лагістычных рашэнняў і памяншэнне рэшткаў сыравіны і матэрыялаў на складах прадпрыемстваў. Як адзначыў намеснік міністра прамысловасці, толькі з’навы эффект ад ажыццяўлення цэнтралізаваных закупак сыравінных рэсурсаў можа склацца 15-38%.

Ці патрэбны холдынгі дзеля холдынгаў?

Спецыялісты кажуць пра тое, што стварэнне холдынгаў прынесе карысць прадпрыемствам. Але пры гэтым яны прызнаюць, што такі патэнцыял трэба правільна выкарыстаць:

— Працэс стварэння буйных інтэраваных структур у нас на дадзены момант пакуль не пазбаўлены пэўных іхабаў, — тлумачыць Дзмітрый Голухаў. — Па-першае, часта існуе фармальны падыход да працэсу стварэння карпаратыўных структур. Напрыклад, уключэнне ў іх пэўных суб’ектаў гаспадарання пры адсутнасці эканамічных перадумоў для зліцця. Па-другое, распрацоўка канцэпцыі пры стварэнні холдынга і якаснае эканамічнае абгрунтаванне — гэта хутчэй выключэнне, чым правіла.

Намеснік міністра эканомікі таксама дадаў, што часта на холдынгі пераносіцца адміністрацыві рэсурсы, што холдынгі часта ствараюцца па ініцыятыве зверху, каб атрымаць нейкія дадатковыя падатковыя льготы і прэферэнцыі.

Да таго ж Дзмітрый Голухаў падкрэсліў, што холдынгі павінны стварацца толькі на добраахвотнай аснове. І, дарчы, большасць з 33 ужо існуючых холдынгаў арганізаваліся самі сабой, без дзяржаўнага ўдзелу — там прыватная форма ўласнасці, і ўладальнікі вырашылі, што такая форма ім будзе выгаднай і зручнай.

— Мы нікога не падганяем да стварэння холдынг. Холдынгі дзеля холдынгаў абсалютна не патрэбны. Гэта павінна быць ініцыятыва знізу і ініцыятыва ўласніка. Што тычыцца дзяржаўных прадпрыемстваў, то калі дзяржава як уласнік у асобе адпаведнага ўпаўнаважанага органа лічыць, што так будзе больш зручна арганізаваць ланцужок, калі ласка — вось яшчэ адзін інструмент у заканадаўстве. Але каб холдынг сфарміраваўся, ва ўласніка маёмасці павінна быць у галаве цэльнае разуменне і малюнак, для чаго ён гэта робіць.

Пытанне стварэння холдынгаў з дзяржаўных прадпрыемстваў непакоіць **Ісямёна ШАПІРУ, старшыню Гродзенскага выліяканкама:**

ХОЛДЫНГІ: БЫЦЬ ЦІ НЕ БЫЦЬ?

Вось гродзенскае ААТ «Радыёхваля»: 77% прадукцыі яны робяць для «Фальксвагена» і маюць 4 мільярды прыбытку, 23% вырабляюць для МААЗа — там 2 мільярды страт. Пачынаю разбірацца, пішу дырэктару МААЗ, што мы спынім вытворчасць для вас, бо яна стратная. Цана тут жа падмяецца... А пасля аб’яднання ў холдынг яму ўжо не трэба ваяваць: усе прадпрыемствы пад ім, можна вызначыць цэнавую палітыку і г. д. З прадпрыемстваў будуць сокі выціскацца, і гэта рэвалюцыі сістэму...

Калі ж холдынг ствараецца на добраахвотных пачатках з эканамічнымі праілкамі і без усялякага адміністрацыйнага ціску зверху, то вынік можа быць вельмі і вельмі добры. Паказець гэта можна на прыкладзе «Мілавіцы», якая ў 2006 годзе разам са сваімі партнёрамі зарэгістравала ў Эстоніі холдынг (у яго складзе было тры буйных прадпрыемствы — «Мілавіца», «Lauma» і «РТА»).

— Асноўнай мэтай стварэння холдынгавай кампаніі на той момант была не кіраўнічвая сінергія, а ў першую чаргу прыцягненне дадатковых фінансавых рэсурсаў для рэзкага павелічэння колькасці крам у Расіі, Украіне і іншых краінах, — расказвае **Дзмітрый ДЗІЧОУСКІ, генеральны дырэктар сумеснага прадпрыемства ЗАТ «Мілавіца»** — і на атрымалася выйсці на Талінскую і на Варшаўскую фондавыя біржы і прыцягнуць грошы для інвестыцый у тавараправодную сетку.

Па словах Дзмітрыя Анатольевіча, дзякуючы стварэнню холдынга і сур’ёзным інвестыцыям у розніцу «Мілавіца» практычна бязбольшна перажыла крызіс 2008-2009 гадоў — калі ў опце продажы падалі на 50%, то падзенне ў рознічных крамах было толькі 10-15%.

Генеральны дырэктар «Мілавіцы» звярнуў увагу таксама на тое, што ўзаемаадносіны паміж кампаніямі ў холдынгу павінны абавязкова рэгламентавацца:

— Калі не будуць выбудаваны ўнутраныя нарматывы (мы называем іх унутранымі карпаратыўнымі рэгламентамі) ўзаемадзеяння паміж галаўной кампаніяй і даччынай, то холдынг працаваць не будзе. Скажам, дырэктар па маркетынгу даччынай кампаніі не будзе разумець, каму падпарадкоўвацца — свайму генеральнаму дырэктару ці дырэктару па маркетынгу кіруючай кампаніі, — даў параду Дзмітрый Дзічкоўскі прадстаўніку Міністэрства прамысловасці.

Павел БЕРАСНЕЎ.

НЕ ТРЫВАЙЦЕ КАТАВАННЕ

Увесь красавік у краіне праходзіць штогадовая рэспубліканская акцыя «Дом без гвалту». Паводле слоў начальніка ўпраўлення прафілактыкі Галоўнага ўпраўлення аховы правапарадку і прафілактыкі МУС Рамана МЕЛЬНІКА, для вывучэння злчыннай агрэсіі на раннім этапе канфілікт ўжо сёлета была заведзена 389 крмынальных спраў — за наўмыснае прычыненне лёгкіх цялесных пашкоджанняў, катаванне, пагрозы зойбствам. Статыстыка сведчыць, што 70% бытавых злчынстваў учыняюцца ў стане алкагольнага аг’янення. Выказаць свае думкі па пытаннях папярэджвання, выяўлення і спынення хатняга гвалту, а таксама паведаміць аб вядомых фактах сямейнай неўладкаванасці можна па нумары кругласутанчай прамой лініі: 8 (017) 372 73 87.

Святлана БАРЫСЕНКА.

НАРКОТЫКІ НЕ ПРАЙШЛІ

33-гадовага гаміляччына затрымалі ў выніку сумеснай спецаперацыі КДБ Рэспублікі Беларусь і Фэдэральнай службы Расіі. Ён — адзін з удзельнікаў міжнароднай злчыннай групы наркадандляроў. Мужчына непасрэдна займаўся «беларускім кірункам». Прычым не толькі пастаўляў наркатычныя сродкі ў Беларусь, але і арганізоўваў іх транзіт праз нашу тэ

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Партызанскі раён г. Мінска

Кіраўнік адміністрацыі Партызанскага раёна Андрэй ГАЛЬ:

«ГАЛОЎНАЯ ПЕРСПЕКТЫВА ДЛЯ РАЗВІЦЦА ПАРТЫЗАНСКАГА РАЁНА — АСВАЕННЕ НОВЫХ ТЭРЫТОРЫЙ»

35 гадоў таму ва ўсходняй частцы Мінска быў створаны Партызанскі раён — гэта адбылося 8 красавіка 1977 года згодна з Указам Прэзідэнта Вярхоўнага Савета БССР № 1159-IX «Аб утварэнні Маскоўскага і Партызанскага раёнаў у г. Мінску». Напярэдні юбілею журналісты «Звязды» сустрэліся з кіраўніком адміністрацыі Партызанскага раёна Андрэем ГАЛЕМ, каб распытаць пра тое, чым сёння жыве і якія перспектывы мае гэтая тэрыторыя аднаго з адзінаццаці раёнаў горада, дзе зараз пражывае амаль 100 тысяч чалавек.

— Андрэй Вадзімавіч, чым, на вашу думку, Партызанскі раён адрозніваецца ад астатніх васьмі адміністрацыйных адзінак сталіцы?

— Па-першае, гэта самы прамысловы раён. Прадпрыемствы, якія размешчаны ў Партызанскім раёне, даюць 25-26% аб'ёму агульнай прамысловай вытворчасці горада — гэта трактарны завод, матарны завод, электратэхнічны завод імя В. І. Казлова, завод шасцёрняў, завод аўтаматычных ліній імя П. М. Машэрава і іншыя прадпрыемствы раёна. Па-другое, наш раён самы «зялёны»: 32 квадратныя метры зялёных насаджэнняў прыходзіцца на аднаго жыхара. Па-трэцяе, гэта самы мала-населены раён: толькі трохі больш за 98 тысяч жыхароў пражывае ў раёне. І, нарэшце, зараз Партызанскі раён стаў у Мінску самым вялікім па плошчы, бо Прэзідэнт падпісаў праект указа аб далучэнні да нашага раёна новай тэрыторыі — яе праекціроўшчыкі назвалі «Зялёны Бор» (знаходзіцца на месцы былога палігона ў Калодзішчах). Такім чынам у нас з'явілася перспектыва весці жыллёвае будаўніцтва на зусім новым узроўні, бо сёння мы працуем толькі па ўшчыльненні ўжо існуючай жыллёвай забудовы. У гэтым новым мікрараёне, згодна з горадабудаўнічай дакументацыяй, магчыма будаўніцтва 5-6 мільёнаў квадратных метраў жылля — гэта вельмі шмат, амаль што як раёныя цэнтры. Вядома, жылля будова будзе з усімі аб'ектамі сацыяльна-культурнага прызначэння — паліклінікамі, дзіцячымі садкамі, школамі і г. д. Гэта будзе не проста спальны раён — я мяркую, што там павінны быць і нейкія прадпрыемствы, каб людзям было дзе працаваць.

Дарчы, на ўрачыстым адкрыцці ЦЭЦ-5 міністр энергетыкі сказаў пра тое, што наступная ЦЭЦ, якую пабудуюць у горадзе, будзе забяспечваць цяплом менавіта наш новы раён. Вельмі важна, што такое рашэнне прынята: у бліжэйшы час ужо пачнецца збор зыходнай інфармацыі і праектна-вышукальныя работы, якія будзе праводзіць Міністэрства энергетыкі.

— Я спадзяюся, што гэтая будова не адорыць статус самага «зялёнага» раёна горада?

— На той тэрыторыі частка занята лесам. І, безумоўна, проста так высякаць лес пад жылля дамы мы не будзем — праекціроўшчыкі прадугледзяць захаванне зялёных насаджэнняў леспаркавай паласы, якая там сёння ёсць. Яны стануць паркавымі аб'ектамі, якія павінны быць у любым мікрараёне горада.

— Дарчы, вялікая колькасць буйных прамысловых прадпрыемстваў моцна адбіваецца на экалогіі?

— Маніторынг стану навакольнага паветранага басейна вядзецца круглыя суткі. І па той інфармацыі, якую мы атрымліваем з га-

Урачы паліклінікі ўжо кансультавалі пацыентаў па інтэрнеце 27 і 28 сакавіка.

Па словах намесніка галоўнага ўрача па арганізацыйна-метадычнай рабоце 14-й цэнтральнай раённай паліклінікі Ірыны Рыжковай, кансультаванне па Skype выклікала цікавасць:

— Пераважная большасць тых,

радскога цэнтры гігіены і эпідэміялогіі, перавышэнне гранічна дапушчальных канцэнтрацый у нас не фіксуецца. Вядома, агульны ўзровень забруджвання, калі параўноўваць, скажам, са Сцяпянкай, вышэйшы, але ён не перавышае дапушчальных нарматываў. Да таго ж матарны завод плануе ў Стоубцах пабудаваць новы ліцейны цэх, што павінна палепшыць сітуацыю з экалогіяй у нашым раёне.

— Мінулы год быў вельмі своеасаблівы: для адных прадпрыемстваў крызісны, а для другіх — наадварот, спрыяльны. З якім вынікам спрацавалі арганізацыі вашага раёна?

— Спраўды, год быў дастаткова складаны, аднак практычна ўсе прадпрыемствы, у тым ліку і прыватныя, працавалі летась дастаткова надзейна. Асноўныя прамысловыя прадпрыемствы (трактарны, матарны, электратэхнічны заводы) спрацавалі з вельмі высокімі паказчыкамі па рэнтабельнасці — больш за 23-30%, забяспечылі павышэнне прадукцыйнасці працы. А прыбытак — гэта асноўны паказчык працы прадпрыемстваў. У цэлым па раёне ўзровень рэнтабельнасці рэалізаванай прадукцыі склаў 20,7% (у зорас за год на 10,8 працэнтнага пункта), а ўзровень рэнтабельнасці продажаў склаў 15,7% (у 2010 годзе гэты паказчык быў на 7,6 працэнтнага пункта ніжэй).

Калі ж глядзець на аб'ём вытворчасці прамысловай прадукцыі, то ў фактычных цэнах па 24 прамысловых прадпрыемствах раёна па выніках студзеня—снежня 2011 года ён склаў 11,3 трыльёна рублёў (або 194,6% у параўнанні з 2010 годам). У разліку на аднаго сярэдняспісанага работніка ў сферы прамысловай вытворчасці летась было выраблена прадукцыі на 53,1 тысячы долараў ЗША, што перавышае ўзровень папярэдняга года, калі аналагічны паказчык быў 46,3 тысячы долараў.

Вельмі сур'ёзная задача ставілася перад прадпрыемствамі раёна ў 2011 годзе (яна актуальная і сёння) — павелічэнне такіх паказчыкаў, як экорт тавараў і паліў, інвестыцый у асноўны капітал. Гэта тыя паказчыкі, якія з'яўляюцца асноўнымі пры ацэнцы дзейнасці любога прадпрыемства. Без укладання інвестыцый у асноўны капітал пры тым зносе асноўных сродкаў (а ён сёння на большасці прадпрыемстваў складае каля 70-80%), без укладання ў новую тэхніку і новыя тэхналогіі не будзе развіцця прадпрыемстваў. Усяго па выніках 2011 года арганізацыямі раёна было прыцягнута інвестыцый у асноўны капітал у памеры 1,3 трыльёна рублёў, што на 17,6% больш, чым у 2010 годзе і нават больш за сярэдні паказчык па Мінску (тэмپ росту па Мінску — 113,7%).

Тыя праблемы, якія былі з валютай летась, прымусілі прадпрыемствы займацца імпартазамышчэннем, працаваць над пошукам новых партнёраў, каб выключыць імпорт, з якім яны працавалі дагэтуль. Напрыклад, толькі трактарны завод у мінулым годзе больш за 600 пазіцый адпрацаваў па імпартазамышчэнні. А наогул удзельная вага імпартазамышчальнай прадукцыі ў аб'ёме прамысловай вытворчасці

раёна летась вырасла з 0,13% да 6,5%. Калі ж казаць пра экорт, то дзякуючы намаганням адміністрацыі раёна і арганізацыі па развіцці экортнай дзейнасці ў 2011 годзе аб'ём экорт тавараў у цэлым па раёне павялічыўся на 461,3 мілья долараў і склаў 1,4 мільярд долараў, што на 46,9% больш, чым за папярэдні год. Сальда знешняга гандлю атрымалася станоўчае — у памеры 75,5 мілья долараў, хаця яшчэ ў 2010 годзе яно было адмоўным і складала мілья 118,1 мілья долараў. Удзельная вага экорт у аб'ёме вытворчасці прамысловай прадукцыі вырасла да 64,8%, хаця заданне на мінулы год складала ўсяго 33%. Хачу, дарчы, адзначыць вядучых экортэраў раёна, на якіх прыходзіцца амаль 90% ад усіх экортных паставак раёна. Гэта Мінскі трактарны завод (толькі ў Расію ён прадае 43,5% ад агульнага аб'ёму прадукцыі), Мінскі матарны завод (экорт у 56,1% сваіх выробаў), Мінскі электратэхнічны завод імя В. І. Кірава (86,7% прадукцыі ідзе на экорт).

Магу сказаць, што і прыватныя прадпрыемствы сур'ёзна працуюць на экорт: скажам, абсталяванне медыцынскага прызначэння, якое выпускаецца ў нас, запатрабавана і ў Германіі, і ў іншых краінах Заходняй Еўропы, а таксама ў Расіі і Казахстане. Наогул жа па арганізацыях бязведнаснай падпарадкаванасці тэмп росту экорт тавараў склаў 183% (пры удзельнай вазе ў аб'ёме экорт тавараў — 5,5%), а тэмп росту імпорт — 118% (пры удзельнай вазе ў аб'ёме імпорт тавараў — 44,8%)...

Акрамя таго, дастаткова сур'ёзна праца сёння праводзіцца па развіцці бізнес-інкубатару. У нас у раёне іх тры. Першы — Маладзевая сацыяльная служба, якая дастаткова эфектыўна працуе на працягу некалькі гадоў. Дарчы, нядаўна мы адкрылі ІТ-інкубатар на плошчах гэтай Маладзевая сацыяльнай службы. Там размясціліся маладыя людзі, якія выбралі для свайго бізнесу галіну інфармацыйных тэхна-

— Пра выкуп — пытанне няпростое. З аднаго боку, мы сёння маем праграму па ўцягванні ў аборт плошчаў, якія неэфектыўна выкарыстоўваюцца. Але ў нас такіх аб'ектаў не вельмі шмат. Вядома, ёсць аб'екты незавершанага будаўніцтва, і мы маем цэлую праграму да 2013 года, каб пабудаваць усе такія аб'екты ў раёне. Што тычыцца продажаў аб'ектаў нерухомасці, то мы можам гэта зрабіць, напрыклад, згодна з Дэкрэтам Прэзідэнта № 10, шэраг зямельных участкаў мы прапануем праз аўкцыён. Але магу канстатаваць, што сёння ёсць пэўная незапатрабаванасць асобных аб'ектаў — бо бізнэс хоча атрымаць зямлю ў цэнтры, у першай планіроўчай зоне, а не, скажам, у Сцяпянках. А ў нашым раёне тая частка, якая знаходзіцца ў цэнтры, забудавана амаль поўнацю, і знайсці тут свабодныя пляцоўкі немагчыма... Ёсць некалькі пляцовак, якія не былі прададзены на аўкцыён, і мы працягваем працу на кант прыцягнення туды інвестараў. Скажам, у раёне вуліцы Ваўпшасавы ёсць пляцоўка, дзе прадугледжана будаўніцтва гіпермаркета. Паколькі ў нас у раёне няма ніводнага гандлёвага аб'екта такога фармату, то мы зацікаўлены, каб гэты праект быў рэалізаваны. Але зямельны ўчастак абцяжараны неабходнасцю зносу жылых дамоў, і таму пакаль ён эканамічна не выгадны для камерцыйных арганізацый.

А проста прадаваць тую маёмасць, якая, скажам, ёсць на балансе ў ЖРЭА, здаецца ў арэду і з'яўляецца высокаліквіднай, — няма сэнсу. Прадаваць толькі дзеля таго, каб прадаць, — такой задачы і патрэбы ні ў раёна, ні ў горада няма.

— Паколькі вы ўжо закранулі тэму інвестыцыйных праектаў, то раскажыце, якія яшчэ цікавыя аб'екты будуць рэалізаваны на тэрыторыі Партызанскага раёна...

— Самы буйны праект — гэта будаўніцтва пляцзоркавага атэля сусветнага ўзроўню «Кемпінскі» ў раёне Белдзяржцырка. Зараз праектуюцца канструкцыя падземнага ўзроўню, дзе будуць размяшчацца паркінг і пам'яшчаны тэхнічнага прызначэння. Побач з нашай адміністрацыяй пачалося будаўніцтва 16-павярховага бізнес-цэнтры, на тэрыторыі раёна некалькі жылых дамоў будуцца згодна з Дэкрэтам № 10...

— Напрыканцы раскажыце, калі ласка, пра перспектывы раёна — на чым будзе заснавана развіццё ў бліжэйшыя некалькі гадоў?

— На мікраўзроўні — гэта павышэнне эфектыўнасці працы любога прадпрыемства раёна. А макраўзроўні — гэта далучэнне новых тэрыторій, якія дазваляць расці не толькі фізічна, але і вырашаць сур'ёзныя задачы. Мяркую, мы зможам там пабудаваць нейкія знававыя аб'екты, бо сёння ў горадзе наогул дастаткова мала месца для новых пляцовак, для інвестараў. Так што рэальная перспектыва развіцця Партызанскага раёна — гэта будаўніцтва новага мікрараёна. А што тычыцца цэнтры, то ёсць шмат пляцовак, якія, на мой погляд, трэба пакінуць маладому пакаленню: няхай у нашых дзяцей і ўнучкаў будзе магчымасць паляпаць гарадскую архітэктуру.

— Адно з ключавых пытанняў пры развіцці бізнесу — гэта пытанне ўласнасці. Ці падтрымлівае адміністрацыя раёна ініцыятыўу бізнесмена на выкупе арэнднай маёмасці, будынкаў і плошчаў, якія неэфектыўна выкарыстоўваюцца?

— Пра выкуп — пытанне няпростое. З аднаго боку, мы сёння маем праграму па ўцягванні ў аборт плошчаў, якія неэфектыўна выкарыстоўваюцца. Але ў нас такіх аб'ектаў не вельмі шмат. Вядома, ёсць аб'екты незавершанага будаўніцтва, і мы маем цэлую праграму да 2013 года, каб пабудаваць усе такія аб'екты ў раёне. Што тычыцца продажаў аб'ектаў нерухомасці, то мы можам гэта зрабіць, напрыклад, згодна з Дэкрэтам Прэзідэнта № 10, шэраг зямельных участкаў мы прапануем праз аўкцыён. Але магу канстатаваць, што сёння ёсць пэўная незапатрабаванасць асобных аб'ектаў — бо бізнэс хоча атрымаць зямлю ў цэнтры, у першай планіроўчай зоне, а не, скажам, у Сцяпянках. А ў нашым раёне тая частка, якая знаходзіцца ў цэнтры, забудавана амаль поўнацю, і знайсці тут свабодныя пляцоўкі немагчыма... Ёсць некалькі пляцовак, якія не былі прададзены на аўкцыён, і мы працягваем працу на кант прыцягнення туды інвестараў. Скажам, у раёне вуліцы Ваўпшасавы ёсць пляцоўка, дзе прадугледжана будаўніцтва гіпермаркета. Паколькі ў нас у раёне няма ніводнага гандлёвага аб'екта такога фармату, то мы зацікаўлены, каб гэты праект быў рэалізаваны. Але зямельны ўчастак абцяжараны неабходнасцю зносу жылых дамоў, і таму пакаль ён эканамічна не выгадны для камерцыйных арганізацый.

А проста прадаваць тую маёмасць, якая, скажам, ёсць на балансе ў ЖРЭА, здаецца ў арэду і з'яўляецца высокаліквіднай, — няма сэнсу. Прадаваць толькі дзеля таго, каб прадаць, — такой задачы і патрэбы ні ў раёна, ні ў горада няма.

— Паколькі вы ўжо закранулі тэму інвестыцыйных праектаў, то раскажыце, якія яшчэ цікавыя аб'екты будуць рэалізаваны на тэрыторыі Партызанскага раёна...

— Самы буйны праект — гэта будаўніцтва пляцзоркавага атэля сусветнага ўзроўню «Кемпінскі» ў раёне Белдзяржцырка. Зараз праектуюцца канструкцыя падземнага ўзроўню, дзе будуць размяшчацца паркінг і пам'яшчаны тэхнічнага прызначэння. Побач з нашай адміністрацыяй пачалося будаўніцтва 16-павярховага бізнес-цэнтры, на тэрыторыі раёна некалькі жылых дамоў будуцца згодна з Дэкрэтам № 10...

— Напрыканцы раскажыце, калі ласка, пра перспектывы раёна — на чым будзе заснавана развіццё ў бліжэйшыя некалькі гадоў?

— На мікраўзроўні — гэта павышэнне эфектыўнасці працы любога прадпрыемства раёна. А макраўзроўні — гэта далучэнне новых тэрыторій, якія дазваляць расці не толькі фізічна, але і вырашаць сур'ёзныя задачы. Мяркую, мы зможам там пабудаваць нейкія знававыя аб'екты, бо сёння ў горадзе наогул дастаткова мала месца для новых пляцовак, для інвестараў. Так што рэальная перспектыва развіцця Партызанскага раёна — гэта будаўніцтва новага мікрараёна. А што тычыцца цэнтры, то ёсць шмат пляцовак, якія, на мой погляд, трэба пакінуць маладому пакаленню: няхай у нашых дзяцей і ўнучкаў будзе магчымасць паляпаць гарадскую архітэктуру.

— Паколькі вы ўжо закранулі тэму інвестыцыйных праектаў, то раскажыце, якія яшчэ цікавыя аб'екты будуць рэалізаваны на тэрыторыі Партызанскага раёна...

— Самы буйны праект — гэта будаўніцтва пляцзоркавага атэля сусветнага ўзроўню «Кемпінскі» ў раёне Белдзяржцырка. Зараз праектуюцца канструкцыя падземнага ўзроўню, дзе будуць размяшчацца паркінг і пам'яшчаны тэхнічнага прызначэння. Побач з нашай адміністрацыяй пачалося будаўніцтва 16-павярховага бізнес-цэнтры, на тэрыторыі раёна некалькі жылых дамоў будуцца згодна з Дэкрэтам № 10...

— Напрыканцы раскажыце, калі ласка, пра перспектывы раёна — на чым будзе заснавана развіццё ў бліжэйшыя некалькі гадоў?

— На мікраўзроўні — гэта павышэнне эфектыўнасці працы любога прадпрыемства раёна. А макраўзроўні — гэта далучэнне новых тэрыторій, якія дазваляць расці не толькі фізічна, але і вырашаць сур'ёзныя задачы. Мяркую, мы зможам там пабудаваць нейкія знававыя аб'екты, бо сёння ў горадзе наогул дастаткова мала месца для новых пляцовак, для інвестараў. Так што рэальная перспектыва развіцця Партызанскага раёна — гэта будаўніцтва новага мікрараёна. А што тычыцца цэнтры, то ёсць шмат пляцовак, якія, на мой погляд, трэба пакінуць маладому пакаленню: няхай у нашых дзяцей і ўнучкаў будзе магчымасць паляпаць гарадскую архітэктуру.

— Паколькі вы ўжо закранулі тэму інвестыцыйных праектаў, то раскажыце, якія яшчэ цікавыя аб'екты будуць рэалізаваны на тэрыторыі Партызанскага раёна...

— Самы буйны праект — гэта будаўніцтва пляцзоркавага атэля сусветнага ўзроўню «Кемпінскі» ў раёне Белдзяржцырка. Зараз праектуюцца канструкцыя падземнага ўзроўню, дзе будуць размяшчацца паркінг і пам'яшчаны тэхнічнага прызначэння. Побач з нашай адміністрацыяй пачалося будаўніцтва 16-павярховага бізнес-цэнтры, на тэрыторыі раёна некалькі жылых дамоў будуцца згодна з Дэкрэтам № 10...

Павел БЕРАСНЕЎ.

Пажылыя для пажылых

ЖЫЦЦЁ ДОЎГАЕ, КАЛІ ЯНО ПАЎНАЦЭННАЕ

У тэрыторыяльным цэнтры абслугоўвання насельніцтва Партызанскага раёна сталіцы ажыццяўляецца гуманітарны праект «Пажылыя для пажылых». Ён накіраваны на паліпашэнне якасці жыцця і маральнага самаадчування сацыяльна неабароненых катэгорый пажылых грамадзян праз прыцягненне іх да сацыяльна актыўных відаў дзейнасці. Асабліваецца праект у тым, што сваіх калег узлялі пад апеку валанцёркі з ліку пенсіянераў раёна. Праект, дарчы, удзельнічае ў Міжнародным конкурсе і выйграе грант. А рэалізуецца ён пры фінансавай падтрымцы нямецкага дабрачыннага фонду «Памяць, адказнасць і будучыня» і скіраваны на мэтавую групу людзей — пажылых грамадзян, пацярпелых у гады Вялікай Айчыннай вайны, яе удзельнікаў і былых вязняў нацысцкіх канцлагераў.

Як правіла, валанцёрскай дзейнасцю займаюцца маладыя, фізічна дужыя людзі. Але мае новыя знаёмыя не ўступаюць юнакам і дзяўчатам па моцы духу, энергіі, ініцыятыўнасці. Яны, як ніхто іншы, могуць прасякнёнаць праблемамі пажылых людзей, якія трапілі ў складаную сітуацыю, і дапамагчы з яе выбрацца.

Спраўды, пакаль чалавек малады, ён не адчувае адзіноты, дэфіцыту зносі: дом, работа, сямя. Па-іншаму ўсё выглядае на пенсію. У дзяцей свае сем'і, клопаты. Калі нават і жывуць непадалёку, то наведваюцца рэдка: спасылаюцца на занятасць. З былой работы добра, калі павіншуюцца са сваята. Шмат сярод пенсіянераў не толькі тых, хто працявае адзінока, але і тых адзіночых людзей, у якіх няма ні блізкіх, ні далёкіх сваякоў. Так і атрымліваецца, што пажылыя застаюцца сам-насам са сваімі праблемамі, замыкаюцца, вобразна кажучы, у сваёй шаркуліне, лічачы сябе «адпрацаваным матэрыялам». Але іх багаты прафесійны, жыццёвы досвед можна паставіць на службу грамадству, даць ім зразумець, што яны патрэбны. Гэта даказалі сацыяльныя работнікі і аўтар праекта, загадка аддзялення сацыяльнай рэабілітацыі і адаптацыі цэнтры Волга Стэфановіч.

— У нас прадстаўлены розныя формы работы для пажылых, у тым ліку гурт-

Валанцёры працуюць па кірунках, якія выбралі, зыходзячы са сваіх прыхільнасцяў, магчымасцяў, прафесійных навыхаў, некалькі чалавек аказваюць тэлефонны патрадж.

кі, клубы па інтарэсах, — распавядае Волга Вадзімаўна. — Мы прыкмецілі, што многія з наведвальнікаў не проста ўдзельнічаюць у іх працы, але і праяўляюць ініцыятыўу, думваюць не толькі пра сябе, але і пра людзей, якія апынуліся ў складанай псіхалагічнай сітуацыі, інвалідаў, пенсіянераў. Так і з'явілася ідэя праекта «Пажылыя для пажылых».

Валанцёры працуюць па кірунках, якія выбралі, зыходзячы са сваіх прыхільнасцяў, магчымасцяў, прафесійных навыхаў, здольнасцяў, уманняў. Некалькі чалавек аказваюць тэлефонны патрадж. Яны шотыдзень абзвонваюць сваіх падапечных. Гэта, як правіла, маларухомыя, адзіночкі, адзінока пражываючыя грамадзяне, колішнія вышэйшыя канцэнтрацыйныя лагераў. Іх праблемы імянуцца вырашчыць сумесна з рознымі ўстановамі, ведамствамі.

Зінаіда Уладзіміраўна Чарнавец, напрыклад, літаральна выратавала адзінока калегу ад смерці. Тэлефануе, а той скардзіцца, што вельмі дрэнна сябе адчувае, ледзьве да тэлефоннай трубки дацягнуўся. «А чаму не выклікаць «хуткую»?» — захалявалася жанчына. Той у адказ: «Не падумаў. Ды і не хачу, каму я патрэбны, лепш памру».

Зінаіда Уладзіміраўна і супрацоўнікі аддзялення выклікалі «хуткую» і ўгаварылі адчыніць дзверы ўрачам. Чалавек паклаў і бальніцу, падлячылі, а Зінаіда Уладзіміраўна дапамагла яму атрымаць санаторную пуцёчку.

Кацярына Андрэеўна Букча даведалася пра тое, што адна з пенсіянерак пражывае з сынам — інвалідам-калясачнікам і мае вялікую патрэбу ў матэрыяльнай дапамозе. Невялікія пенсіі, у асноўным, ідуць на лекі, а на самае неабходнае, нават на ежу, грошай не хапае. Валанцёр падняла трывогу. «Мы аказалі сямі адрасную дапамогу, а сына аформілі на бясплатнае харчаванне — выдалі талоны, замацавалі за пэўнай сталавой, — канстатуе Волга Стэфановіч. — Гэтыя людзі не ведалі да каго звярнуцца па

Валанцёр Альбіна ПАЖАЕВА (справа) і яе падапечная, ветэран вайны Людміла ЖДАНОВІЧ.

дапамогу. І калі б не Кацярына Андрэеўна, вымушаны былі б галадаць». Пад асабістым кантролем валанцёрскай групы, што пражывае са сваімі дзецьмі, якія паводзяць сябе антысацыяльна, п'юць і нават здэкуюцца з бацькоў. Старыя цярпелі, да часу маўчалі, нікому не скардзіліся. Па-першае, сорамна, па-другое, як ні круці, а роднае дзіця, можа, адумаецца. Але валанцёры змаглі дастаць да таямніцы іх душы, разгаварыць. Цяпер кожная такая сям'я на ўліку ў міліцыі, участкова.

Валанцёры тэлефоннага патраджу ўкараняюць і новыя формы работы. Прынцып, яны наведваюць нямоглых пенсіянераў, вшчучуюць з юбілеям, сваятамі. Да іх увагі — невядзілі канцэрт, уручэнне падарункаў. У прыватнасці, вельмі быў задаволены Вячаслаў Андрэевіч Вашкевіч, што да яго завіталі Яўгенія Васільеўна Шыманская і Кацярына Андрэеўна Букча, якія арганізавалі святочную праграму. Ветэран вайны шчыра дзякаваў спявачкам і запрашаў прыходзіць да яго часцей.

Людзі, якія практычна не выходзяць на вуліцу і ўвесь свет для іх абмяжоўваецца сценамі кватэры, вельмі цікаць шыроўна ўвагу з боку маладзёжышых дз дужэйшых калег. Такія відзіты ўсяляюць у іх душы радасць ад таго, што пра іх памяня, клопаціцца.

Валанцёры вядуць журнал — своеасабліваю настольную кнігу, куды робяць аднакі аб кожным наведванні, запісваюць уражанні сваіх падапечных, а таксама асабістыя заўвагі, прапановы.

Валанцёры вядуць таксама інфармацыйна-асветніцкі клуб «Вячоркі». Трое з іх стварылі на грамадскіх падатках гурткі для пенсіянераў: Альбіна Івануна Пажаява — кулінары, Раіса Паўлаўна Нячаева — «зялёнай» атлэці, Яўгенія Барысаўна Ляшчынская — музычны. Іх каліга Галіна Цімафееўна Блашчавіца займаецца арганізацыяй экскурсій, турыстычных паездак. У аддзеле праводзіцца шмат сацыяльных, культурных мерапрыемстваў, традыцыйныя сталі конкурсы кулінарнага майстэрства, творчых работ, конкурс-выстава «Сад і агарод».

Варта заўважыць, што валанцёры розныя па ўзросце, прафесіі, не ўсе раней працавалі непасрэдна з людзьмі. Таму іх навуачнае аснову псіхалогіі, уманняў чалавечых уземаадносін, наладзіць кантакт, каб чалавек раскрыўся, выявіў свае найлепшыя якасці. З памочнікамі ў аддзеле праводзяць майстар-класы тэлефоннага кансультавання, забяспечваюць неабходнай літаратурай, буклетами, памяткамі. «Мы можам з гонарам назваць сваіх валанцёрскаў «псіхалагі ў мініяцюры», — дзеліцца са мной Волга Вадзімаўна. — А дзів нашага аддзялення наступны: «Жыццё доўгае, калі яно паўнацэннае, будзем вымяраць яго справамі, а не часам».

Менавіта так жывуць і дзейнічаюць няўрўніслівыя валанцёры. І дзякуючы іх намаганням, працы, якую ўрачка пераацэнна, павялічваецца давер да сістэмы сацыяльнага абслугоўвання ў цэлым. Зрэшты, да валанцёрскага руху могуць далучацца ўсе тыя пенсіянеры раёна, хто адчувае патрэбу кляпаціцца аб сваіх калігах.

Тацяна ЛАЗОЎСКАЯ

ЯК СТАЦЬ ВЭБ-ПАЦЬЕНТАМ

МАГАЗІНЫ ПОБАЧ З ДОМАМ

У пачатку 1990-ых гадоў, калі ў палітычным і эканамічным жыцці краіны адбываліся значныя змены, не абыйшлося без новых працэсаў і ў гандлёвай сетцы. Найбольш буйныя магазіны Партызанскага раёна пажадалі выйсці з райхарчгандлю, а на базе дробных і сярэдніх прадпрыемстваў узнікла гандлёвая фірма, якая пазней стала акцыянерным таварыствам.

— Мы разумелі, што паасобку ў той дастаткова неспакойны час эканамічна выжываць будзе складана. Таму аб'ядналіся і стварылі акцыянернае таварыства. Пераўтварэнне было добраахвотным, менавіта калектыў прыняў такое рашэнне, — узагадвае генеральны дырэктар адкрытага акцыянернага таварыства «Постгандаль» Сяргей СМОЛЬСКИ. — Рашэнне было не простым. «Постгандаль» быў першым у горадзе Мінску буйным недзяржаўным акцыянерным таварыствам у галіне гандлю. Не было ў яго вучыцца, але былі калектывы, былі людзі, гатовыя рухацца наперад. Я з удзячнасцю ўгадваю начальніка плановага аддзела, нашага першага старшыню назіральнага савета, Наворскую Ніну Іванаву, намесніка дырэктара Івановіча Уладзіміра Міхайлавіча, галоўнага бухгалтара Бурую Сільвію

Генеральны дырэктар ААТ «Постгандаль» Партызанскага раёна Сяргей СМОЛЬСКИ.

Рыгораўну, загадчыкаў магазінаў Кабярэц Таццяну Уладзіміраўну, Вальковіч Валентзіну Мікалаеўну, Гавака Марыю Іванаву і многіх іншых кіруючых, спецыялістаў, работнікаў апарата ўпраўлення і магазінаў. Колькі неабходна было зрабіць для таго, каб апраўдаць давер калектыву і, па вялікім рахунку, давер дзяржаве!

Знос асноўных сродкаў у райхарчгандлі склаўся больш 93 працэнтаў. Зараз ён роўны 22 працэнтам. Ужо гэтыя лічбы сведчаць пра тое, як шмат было зроблена ў дачыненні да матэрыяльнай базы. Сёння ААТ «Постгандаль» — гэта арганізацыя, якая ста-

Акрытае акцыянернае таварыства «Постгандаль» было і застаецца лідарам продажу прадуктаў харчавання і робіць стабільны ўклад у вырашэнне сацыяльна-эканамічных задач Партызанскага раёна горада Мінска. Гісторыя прадпрыемства непарыўна звязана з гісторыяй раёна. Калі ў 1977 годзе быў створаны раён, 33 харчовыя крамы, што размяшчаліся на яго тэрыторыі, увайшлі ў Партызанскі райхарчгандаль.

ААТ «Постгандаль» з'яўляецца непасрэдным правапераемнікам Партызанскага райхарчгандлю.

Начальнік камерыйнага аддзела Віялета ЯРН (другая справа) і яе калегі тавараведы Тамара СІДАРУК, Таццяна КАРПОВІЧ, Алена БЯЛЯУСКАЯ.

бильна развіваецца, мае сучаснае абсталяванне. Гандлёвая сетка аб'ядноўвае 20 крам, 18 з іх працуюць у Партызанскім раёне, адна — у Цэнтральным і яшчэ адна ў Мінскай вобласці. І таварыства пашырае сваю сетку далей, ствараючы новыя магазіны ў фармаце «побач з домам» як у сталіцы, так і за яе межамі.

Сучасны асартымент тавараў таксама зусім не такі, як у часы савецкага гандлю.

— Пакупнік стаў куды больш перабірлівым, ён выбірае той тавар, які яго задавальняе па цане, па якасці, аддае перавагу пэўным вытворцам, — адзначае Сяргей Аляксандравіч. — Сёння мы маем багаты асартымент, амаль 84 працэнтаў прадстаўленых у нас тавараў — прадукцыя вытворцаў Рэспублікі Беларусь. Астанія 16 працэнтаў — гэта, як правіла, крытычны імпорт, што ў нас не вырабляецца ці вырабляецца ў недастатковай колькасці.

У нашага пакупніка павінны быць выбар. Сёння пастаўшчыкі не павінны спадзявацца, што ўсё, што яны прывезуць, будзе куплена, трэба збірацца на тое, што робіць канкурэнты, і каб прадукцыя карысталася попытам, ім неабходна сачыць за якасцю, улічваць і цэнавы фактар.

Прадаўшчыца Марыну РЫБАК з магазіна № 39 фотааб'ектыў уначы, калі тая дастаўляла замоўленыя прадукты на дом.

Між іншым, адна з праблем, з якой да Сяргея Смольскага звярнуліся выбаршчыкі Сцяпаніч, непасрэдна была звязана з гандлем. У мікра-раёне, дзе пабудаваны шэраг шмат-этажных павярхоўных дамоў, сацыяльная сфера «не паспявае» за жыллёвым будаўніцтвам. Не хапае, напрыклад, гандлёвых прадпрыемстваў. Дык вось, летась у гэтым мікра-раёне адкрытым акцыянерным таварыствам «Постгандаль» на аўкцыёне былі набыты недабудаваны будынак, дзе будзе створана крама.

МЫ — ПОБАЧ

Такі слоган можна ўбачыць на гандлёвых аб'ектах ААТ «Постгандаль».

— Мы сябе пазіцыянуем як сетку магазінаў побач з домам. Пераважна нашы магазіны невялікія — ад 100 да 300 метраў гандлёвай плошчы. Так склаўся гістарычны. Калі ў 1989 годзе я стаў дырэктарам райхарчгандлю, у раёне было толькі 2 універсамы, пазней яны выйшлі са складу прадпрыемства (праўда, не ўсе з тых крамаў, што пайшлі на самастойнасць, змелі з гэтым спраўцамі. Некаторыя перапрадаваліся, і не адзін раз). І сёння канкурэнцыя ў раёне даволі жорсткая. Тут прадстаўлены практычна ўсе буйныя гандлёвыя сеткі: «Еў-

краме можна знайсці ўсе асноўныя неабходныя прадукты. Прадаўцы працуюць ці не пад кожнага пакупніка, таму маленькая крама вытрымлівае канкурэнцыю, дзейнічае стабільна і эфектыўна, прыстасавана па таваразвароце.

А не было б тут такой працы ад асартыментам, не было б культуры абслугоўвання і ўвагі пакупнікам, гэты гандлёвы пункт перастаў бы існаваць. Дададзім, што гэты магазін сярэд іншых аб'ектаў «Постгандлю» яшчэ вылучаецца і працой з кадрамі: тут іх самая нізкая цяжкасць. А можа, прычына таму — не толькі заслуга кіруючых: наўняў, у гэтым магазіне работнікі адчуваюць сябе сапраўды патрэбнымі.

— Лепшым працаўнікам — агульнай павага, — кажа старшыня прафкама Жанна ГАУРОШ.

шляхам прымянення абмежаваных гандлёвых надбавак да адпускных цэн пастаўшчыкоў. Шэраг магазінаў прадастаўляе зніжкі пенсіонерам, інвалідам, шматдзетным мамам. Так, з 9 да 12 гадзін вышэйзададзена катэгорыя грамадзян у чатырох крамах «Постгандлю» могуць разлічваць на зніжку.

Дарэчы, мы, карэспандэнты «Звязды», самі пастаняна робім закупкі ў гандлёвых пунктах «Постгандлю» і заўважым, што тут прадукцыя заўсёды свежая — у невя-

чэбныя планы, распрацавана праграма. Прычым гэтай навучанне бясплатна, адзіна ўмова, што па яе заканчэнні выпускі павінны адпрацаваць у нас не менш за год. Дарэчы, зараз мы выходзім з прапанавай, каб усе навучальныя ўстановы, якія рыхтуюць такіх спецыялістаў, устанавілі адрацоўку ў 2 гады. Калі выпускнік з-за вучэбнай працы, які да гэтага не працаваў, трапляе ў гандаль, яму здаецца гэта некліма. Цяжка прывычыцца нават да рэжыму працы (у прадаўцу — гэта 11-12 гадзін).

Акрамя таго, высвятляецца, што працаваць з людзьмі не так проста, пакупнікі трапляюцца розныя, некаторыя ідуць у краму ўжо са сваімі праблемамі, і трэба быць і псіхалагам, каб умець згладзіць канфлікты. За год многія выпускнікі не паспяваюць прыстасавання, расчароўваюцца ў прафесію і выходзяць з гэтай сістэмы. За два гады выпускнікі больш прывыкаваюць, што спрыяе таму, каб яны замацоўваліся на працоўных месцах.

Спраўды, праца гандлёвага работніка даволі складаная. Каб заахвочваць высокую культуру абслугоўвання, мала проста быць ветлівым і прыгожа ўміхацца. Каб дапамагчы пакупніку зрыентавацца сярэд разнастайнасці тавараў і выбраць менавіта неабходны, прадавец павінен ведаць спажывецкія якасці прадукцыі, забяспечваць прыгожую выкладку, умець даваць

У гандлёвай зале магазіна № 6.

Лепшыя маладыя людзі ўсяляк заахвочваюцца, хутка робяць сабе кар'еру. Прычым, каб са звычайнага прадаўцы вырасіць, напрыклад, у тавараведа, можа халіць усяго некалькі гадоў, бо тут заўсёды падтрымліваюць і адзначаюць найбольш таленавітых і здольных работнікаў. Нам распаўсюджаюць пра моладзь, якая перамагала ў гарадскім і рэспубліканскім конкурсах прафмайстэрства, а пасля гэтага атрымліваў новыя пасады. Так, адна з маладых жанчын сёння працуе тавараведам, другая — адміністратарам, а Елізавета Аляксееўна Іванова — ужо намеснік начальніка аддзела гандлю і паслуг Мінгарвыканкама... Наогул, у прадпрыемстве, якое аб'ядноўвае 20 магазінаў, маладыя людзі маюць умовы для росту.

Сёння ў арганізацыі 42 працэнтаў супрацоўнікаў — моладзь ва ўзросце да 30 гадоў. Для прафесійнага станавлення маладых работнікаў у нашай арганізацыі створаны спецыяльныя формы, якія вышэй згаданае настаўніцтва, рэзерв, адаптацыя.

Нават выпускнікі, што ўсяго толькі год адпрацавалі ў магазінах «Постгандлю», калі сябе паспелі добра зарэкаментаваць, могуць разлічваць на павелічэнне разраду, адпаведна, заробку. Сваіх маладых работнікаў «Постгандаль» агітуе на паступленне. Сёння 53 работнікі навучанцаў у ВНУ, а 17 — у сярэдніх спецыяльных установах. Прадпрыемствам вітаецца, калі работнікі павышаюць веды, яно дае магчымасць сумяшчаць працу і навучанне.

Варта асобна расказаць і пра конкурсы прафесійнага майстэрства, што праводзіць арганізацыя, бо пераможцы іх хутка перамяшчаюцца па кар'ернай лесвіцы. Прычым конкурсы прафмайстэрства ладзяцца як унутры арганізацыі, так і сярод работнікаў гандлю горада і рэспублікі, і работнікі «Постгандлю» перыядычна выбіваюцца ў лідары.

Але нават конкурсы ў межах арганізацыі шмат значаць для работ-

раўніцтва з працоўным калектывам, — заўважае Жанна Гаўрош. — Кожны работнік на гэтай сустрэчы можа задаць сваё пытанне і будзе пачуць. Вельмі важна, калі чалавек бачыць, што да яго думкі прыслухуюцца, што няма аб'явак і сацыяльнага націску працуе зладжанам. Калі ў адной апрацоўцы — адміністрацыя, БРСМ, прафсаюз, ідэалагічны сектар, мы можам вырашыць любыя праблемы.

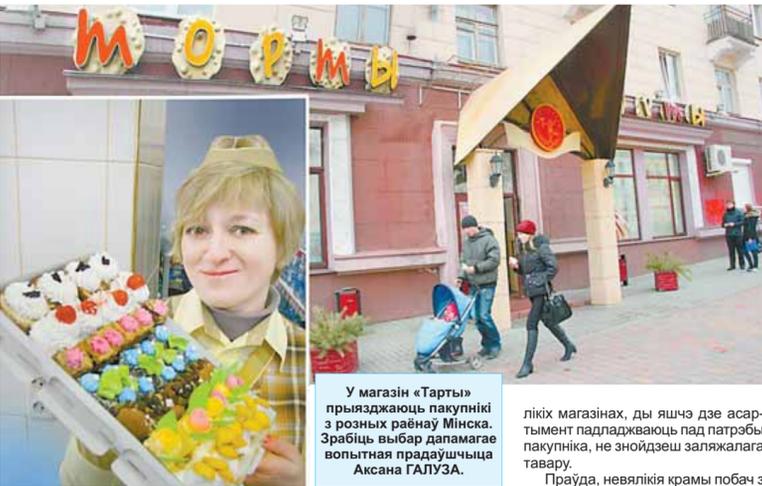
Паспяхова вынікі працы ў 2011 годзе дазволілі за год 4 разы павялічыць узровень заробатнай платы. Ёсць магчымасці для вырашэння сацыяльных пытанняў у калектыве, прадугледжаны калектывным дагаворам, падтрыманна матэрыяльна пенсіонераў, ветэранаў вайны і працы.

Безумоўна, паспяхова вынікі не прыходзяць самі па сабе. За лічбамі і паказчыкамі стаіць праца ўсяго калектыву ў цэлым і кожнага работніка ў прыватнасці. Сёння ў арганізацыі працуе 838 чалавек. Складуся выдатны калектыв супрацьнапругі прафесіяналаў, якія прыкліваюць увагу да пакупніка і клапаціцца пра сваю справу.

Сёння тут могуць адзначыць многія, але назавем толькі некаторае прывішчы: намеснік генеральнага дырэктара Надзея Кецо, загадчыца магазіна №39 Алена Нагорнава, начальнік камерыйнага аддзела Віялета ЯРН, загадчыца магазіна №25 Анжэліка Чарнец, кантралёр-касір 6 разраду магазіна №1 Наталія Уладзіміраўна, прадавец 6 разраду магазіна №6 Святлана Чарняк, старшыня прадавец магазіна №10 Яўгенія Боева, загадчыца секцыі магазіна №15 Ларыса Ганчарова, намеснік загадчыка секцыі магазіна №16 Алена Мурашка, бухгалтар магазіна №18 Ірына СТАСЮК, загадчыца секцыі магазіна №26 Алена Тарасевіч, загадчыца секцыі магазіна №33 Святлана Рудаман, старшыня прадавец магазіна №39 Вольга Мядзведзева і шмат іншых.

У ААТ «Постгандаль» ніколі не забываюцца на Удзельніка Вялікай Айчыннай вайны. Перад Днём Перамогі супрацоўнікі арганізацыі едуць да тых, хто ваяваў, а пасля большую частку свайго жыцця адпрацаваў у Партызанскім райхарчгандлі. Арганізацыя дапамагае сваёй падшэфнай школе №182, з'яўляецца партнёрам «Клуба па хакеі на траве «Мінск», аказвае пасильную дапамогу арганізацыям інвалідаў і ветэранаў Партызанскага раёна.

— У нас штоквартальна арганізуюцца сустрэчы кі-

У магазін «Тарты» прыязджаюць пакупнікі з розных раёнаў Мінска. Зрабіць выбар дапамагае вопытная прадаўшчыца Аксана ГАЛУЗА.

раопт», «Рублёўска», «Суседзі» і інш. І тым не менш мы захаваем сваёй пакупніку. І найперш заслуга ў гэтым нашых прадаўцоў. Яны ведаюць сваёй пакупніку і твар, — заўважае Сяргей Аляксандравіч.

— Мы трымаем дастаткова вялікі штат прадаўцоў — усё для таго, каб пакупнік мог атрымаць больш увагі. Мы хочам, каб нашы супрацоўнікі не проста, напрыклад, вывозілі кантэйнеры з таварам, а мелі час на тое, каб выслухаць наведнікаў. Наўрад ці такое магчыма ў гіпермаркце, дзе большыя патакі людзей, дзе праца хутчэй нагадвае канвеем, і таму пакупнікі, якія цэняць менавіта увагу, чалавечыя стасункі, і нават тыя, каму папросту не хапае зносін, ідуць па пакупкі ў невялікія крамы. Падтрымваюць нашых работнікаў менавіта да такой формы абслугоўвання — гэта каласальная праца, а з-за цяжкасці кадраў — праца пастаянная.

Што ў «Постгандлі» цэняць кожнага пакупніка, мы пераканаліся на ўласныя вочы, калі завіталі ў адзін з магазінаў акцыянернага таварыства, што знаходзіцца па вуліцы Запарожскай. Між іншым, магазін 39 па гандлёвай плошчы — адзін з самых маленькіх. Побач з ім — некалькі магазінаў, што па памерах больш ці не ў чатыры разы, але ў сярэднім працоўнага дня тут ідзе ажыўлены гандаль. Сярод пакупнікоў шмат людзей пенсійнага ўзросту, мамы з дзеткамі 1-3 гадоў. Нягледзячы на мізэрныя памеры, у

Тут таксама дастаўляюць на дом прадукты тым людзям, каму самому цяжка выбіраць па пакупкі. Таму не дзіва, што пакупнікі магазіна становяцца не толькі пастаяннымі кліентамі, а ці не сябрамі.

Магазіны побач з домам прывабляюць не толькі культурай абслугоўвання. Тут імкнучыся зрабіць усё магчымае для таго, каб пакупнік мог набыць усё, што яму неабходна, з найбольшымі выгодамі і найменшымі затратамі часу.

Натуральна, што ў магазіне побач з домам не можа быць прадстаўлены асартымент гіпермаркета. А яго і не трэба. Важна, каб тут былі прадукты на кожны дзень: такія, як хлеб ды малако, і каб набыць іх, не даводзілася доўга стаць у чарзе.

Камерыйны аддзел праводзіць вельмі сур'ёзную працу, каб высветліць пажаданы пакупніку, адбірае найбольш запатрабаваны асартымент.

— Для нашых магазінаў побач з домам характэрна аптымізацыя асартыменту. Прычым пры выбары прадуктаў дапамагаюць стасункі, зносіны прадаўца з пакупнікам, — дзеліцца падыходам генеральны дырэктар ААТ «Постгандаль».

Таварыства праводзіць палітыку сацыяльнага партнёўства з Мінгарвыканкам, адміністрацыяй Партызанскага раёна і грамадскімі арганізацыямі. Прадпрыемствам заключана пагадненне па стрымліванні цэн на спажывецкія тавары

лічкі магазінах, ды яшчэ дзе асартымент падладжаюць пад патрэбы пакупніка, не знойдзеш залыжлага тавару.

Праўда, невялікія крамы побач з домам не могуць, як гіпермаркеты, забавіць пакупніка маштабнымі распродажамі і акцыямі. Пакупіць тут няма картка з назавальнай сістэмай, калі пакупнік, які набыў тавар на пэўную суму, можа разлічваць на зніжку. Але зараз у магазінах ААТ «Постгандаль» праводзіцца аўтаматызацыя, пасля заканчэння якой можна будзе падумаць і пра такія метады працы з пакупніком.

А пакупіць акцыянернае таварыства «Постгандаль» пастаянна працуе з цэнамі, дамаўляецца з пастаўшчыкамі на зніжэнне кошту і само зніжкае гандлёвы надбавкі. Практычна кожны дзень тут праходзяць акцыі, у час якіх пакупнікі набываюць прадукты па выгадным коштах.

Дарэчы, сёння прадпрыемствам заключана больш 400 дагавораў на пастаўку тавараў. Пакупнікам прапанаваць звыш 5 тысяч найменшых тавараў — як дарагіх, так і сацыяльна значных тавараў паўсядзённага попыту. Штодзень у магазінах ААТ «Постгандаль» здзяйсняецца звыш 30 тысяч пакупак!

Разам з прадуктамі тут можна набыць і спадарожныя гаспадарчыя тавары, у крамах абсталяваюцца так званыя «куткі гаспадыні» з гіг'іенічнымі, мыльнымі сродкамі. У больш буйных крамах могуць прадавацца і посуд, цамак.

Так, адзін з самых вялікіх «куткоў гаспадыні» мы пабачылі ў магазіне № 6, які знаходзіцца па вуліцы Уральскай. Прычым паспелі ў ім не толькі гаспадыню, але і аднаго з самых юных пакупнікоў: хлопчыка прываблілі яркавыя цацкі. Трэба сказаць, што шосты магазін самы вялікі па плошчы сярод усіх гандлёвых аб'ектаў «Постгандлю», тут і самы вялікі таваразварот — больш за 3 млрд рублёў за месяц.

Дарэчы, таваразварот на 1 квадратны метр гандлёвай плошчы ў магазінах «Постгандлю» вышэйшы, чым у сярэднім па горадзе. Летась аб'ём таваразвароту прырос у дзейных цэнах на 162 працэнта. Магазіны могуць пахваліцца таксама і такімі паказчыкамі, як эканамічная эфектыўнасць і ўзровень рэнтабельнасці.

Наогул, у «Постгандлі» дзейнічае прынцып: «Як працаваў — так і зрабіў», калі лепшыя работнікі і калектывы заахвочваюцца прэміямі.

У магазіне № 6

стыжнай. Колькасць прадпрыемстваў гандлю імкліва расце, а ўстановы адукацыі гэтага кірунку спрабуюцца з попытам на рабочых спецыяльнасцях, які расце.

Сёння ўзровень падрыхтоўкі навучэнцаў вельмі слабы. У мінулыя і пазамінулыя гады навучальныя ўстановы гандлёвага профілю не маглі здзейсніць набор на курснай аснове. Праз 1-3 гады гэтыя выпускнікі прыйдуць да нас на працу. Але самае страшнае тое, што ў многіх сучасных маладых людзей няма жадання працаваць, — заўважае намеснік начальніка аддзела кадраў, прававой і ідэалагічнай працы Зоя Зварковіч. — Адчуваючы такую сітуацыю, мы ўдзяляем вялікую ўвагу падрыхтоўцы кадраў, давуваем моладзь, што прыходзіць да нас працаваць. Безумоўна, ёсць і маладыя людзі, якім падбаецца прафесія прадаўца — іх трэба адбіраць, заахвочваць, замацоўваць. Першае, што пакупніку кідаецца ў вочы, — узровень культуры абслугоўвання. Таму найперш зяртаем увагу менавіта на гэта, распрацоўваем стандарты працы з пакупнікам для ўсіх катэгорый разнастайнасці гандлёвага гандлю. Гэта тычыцца і сустрэчы пакупніка, і ўмення прапанаваць тавар, і абслугоўвання на касях.

Зараз мы таксама пачалі рыхтаваць сабе кадры, набіраючы людзей па-за ўстановамі (інфармацыя ёсць і ў нашых магазінах, размяшчаецца ў газетках). У нас ёсць ву-

чынаральную кансультацыю. Але галоўнае, ён павінен адчуваць пакупніка: прадаваць яго пажаданы, улічваць, з якім настроем чалавек прыйшоў у магазін. Прадавец павінен быць і юрыдычна падрыхтаваным, ведаць законы абароны спажывецкай і знаходзіць з пакупніком агульную мову. У ўсёму гэтым у «Постгандлі» вучацца.

У магазінах «Постгандлю» катэрыя вышэйшай формы працы з кадрамі, які наставіцца, калі за маладымі работнікамі замацоўваюцца вопытныя спецыялісты.

ААТ «Постгандаль» з'яўляецца базавай арганізацыяй для праходнай працы Зоя Зварковіч. — Адчуваючы такую сітуацыю, мы ўдзяляем вялікую ўвагу падрыхтоўцы кадраў, давуваем моладзь, што прыходзіць да нас працаваць. Безумоўна, ёсць і маладыя людзі, якім падбаецца прафесія прадаўца — іх трэба адбіраць, заахвочваць, замацоўваць. Першае, што пакупніку кідаецца ў вочы, — узровень культуры абслугоўвання. Таму найперш зяртаем увагу менавіта на гэта, распрацоўваем стандарты працы з пакупнікам для ўсіх катэгорый разнастайнасці гандлёвага гандлю. Гэта тычыцца і сустрэчы пакупніка, і ўмення прапанаваць тавар, і абслугоўвання на касях.

Зараз мы таксама пачалі рыхтаваць сабе кадры, набіраючы людзей па-за ўстановамі (інфармацыя ёсць і ў нашых магазінах, размяшчаецца ў газетках). У нас ёсць ву-

чынаральную кансультацыю. Але галоўнае, ён павінен адчуваць пакупніка: прадаваць яго пажаданы, улічваць, з якім настроем чалавек прыйшоў у магазін. Прадавец павінен быць і юрыдычна падрыхтаваным, ведаць законы абароны спажывецкай і знаходзіць з пакупніком агульную мову. У ўсёму гэтым у «Постгандлі» вучацца.

У магазінах «Постгандлю» катэрыя вышэйшай формы працы з кадрамі, які наставіцца, калі за маладымі работнікамі замацоўваюцца вопытныя спецыялісты.

ААТ «Постгандаль» з'яўляецца базавай арганізацыяй для праходнай працы Зоя Зварковіч. — Адчуваючы такую сітуацыю, мы ўдзяляем вялікую ўвагу падрыхтоўцы кадраў, давуваем моладзь, што прыходзіць да нас працаваць. Безумоўна, ёсць і маладыя людзі, якім падбаецца прафесія прадаўца — іх трэба адбіраць, заахвочваць, замацоўваць. Першае, што пакупніку кідаецца ў вочы, — узровень культуры абслугоўвання. Таму найперш зяртаем увагу менавіта на гэта, распрацоўваем стандарты працы з пакупнікам для ўсіх катэгорый разнастайнасці гандлёвага гандлю. Гэта тычыцца і сустрэчы пакупніка, і ўмення прапанаваць тавар, і абслугоўвання на касях.

Зараз мы таксама пачалі рыхтаваць сабе кадры, набіраючы людзей па-за ўстановамі (інфармацыя ёсць і ў нашых магазінах, размяшчаецца ў газетках). У нас ёсць ву-

чынаральную кансультацыю. Але галоўнае, ён павінен адчуваць пакупніка: прадаваць яго пажаданы, улічваць, з якім настроем чалавек прыйшоў у магазін. Прадавец павінен быць і юрыдычна падрыхтаваным, ведаць законы абароны спажывецкай і знаходзіць з пакупніком агульную мову. У ўсёму гэтым у «Постгандлі» вучацца.

Вось тут самы час узагадаць пра Дошчу гонару, якая штогод аб'яўляецца, а фотаздымкі раней адзначаных работнікаў змяшчаюцца ў Кнігу народнай славы арганізацыі. Прычым тут мы бачым твары маладых людзей. Але гэта не проста тая прыгожы ход. Дошча гонару сведчыць пра ўсё тую ж працу з кадрамі.

Партр прадаўшчыцы Святланы ЧАРНЯК знаходзіцца на Дошчы гонару ААТ «Постгандаль» Партызанскага раёна.

Куток гаспадыні ў краме прываблівае не толькі дарослых, але і дзятву — побач з неабходнымі ў гаспадарцы таварамі тут шмат цацак (наведнікаў сустракае кантралёр-касір 6 разраду Ірына КАЧЭУСКАЯ).

Заўжды маляўніча аформлены вокнавыя вітрыны магазіна № 11.

ЭНЕРГІЯ РАЗВІЦЦЯ

На перакрыванні мінскіх вуліц Даўгабродскай і Уральскай узняўся ўвесь велічны шматпавярховы будынак. Што месціцца ў гэтым будынку, няблага вядома многім мінчанам, — Мінскі электратэхнічны завод імя В.І. Казлова. Але, напэўна, толькі нямногія ведаюць, што тут нараджаецца высокатэхналагічная, навукашэма і вельмі запатрабаваная прадукцыя, якую добра ведаюць спажыўцы ў многіх

краінах, прадукцыя, якая ўдастойвалася на прэстыжных міжнародных выстаўках самых высокіх узнагарод. Мінскі электратэхнічны завод імя В.І. Казлова — шматпрофільнае прадпрыемства, якое вырабляе электратэхнічную прадукцыю рознага прызначэння, з'яўляецца па сваім асноўным профілі вытворчасці — сілавых трансфарматарах — адным з найбуйнейшых у СНД і Еўропе.

Як зразумела ўжо, асноўнай прадукцыяй завода з'яўляюцца сілавыя трансфарматары, прычым гэтыя трансфарматары як агульнага, так і спецыяльнага прызначэння; вытворчасць трансфарматараў складае ў агульным аб'ёме каля 80 працэнтаў. У іх наменклатурны шэраг уваходзяць трансфарматары магутнасцю ад 10 да 2500 кВА (кілавольт-ампер) і напружаннем да выпускаюцца ў трохфазным і аднафазным варыянтах, для работ ва ўмовах халоднага, умеранага і трапічнага клімату. Яны прымяняюцца: у электрасетках напружаннем да 35 кВ, на чыгунках, у нафтаздабычы, для тэрмаапрацоўкі бетону ва ўмовах нізкіх тэмператур і г.д.

Сілавыя трансфарматары вырабляюцца ў маславым (пераважна) і сухім варыянтах. Пры гэтым сярэд маславых вядучае месца займаюць трансфарматары маславя герметычныя серыі ТМГ, якія адпавядаюць самым высокім патрабаванням спажыўцоў і, увогуле, дасягненнем сусветнага трансфарматарабудавання.

Акрамя сілавых трансфарматараў, на заводзе імя В.І. Казлова таксама выпускаюцца: камплектныя трансфарматарныя падстанцыі для гарадской, сельскай і прамысловай электрыфікацыі, падстанцыі ўласных патрэб для ГЭС, ЦЭЦ і АЭС, а таксама для нафта- і газаздабычы, для тэрмаапрацоўкі бетону, для электрыфікацыі чыгучні, станцыі катоднай абароны ад карозіі магістральных трубаправодаў, шматэтажныя і спецыяльныя трансфарматары малой магутнасці (сфера прымянення — станкабудаванне, шахтавае аснашчэнне, аснашчэнне марскіх суднаў і г.д.), электраварачная тэхніка, рубільнікі, дроселі для вугільнага асвятлення, розныя спажывецкія тавары, у тым ліку электраварачныя апараты, зарадныя і пуска-зарадныя прылады для легкавага і грузавога аўта-транспарту і іншая прадукцыя.

Прадпрыемства мае сучаснае абсталяванне, выдатную навукова-выпрабавальную і канструктарскую базу, пры гэтым праводзіць усе віды выпрабаванняў сваёй апаратуры: электрадынамічны, цеплавая, механічны, на надзейнасць, у тым ліку на яе ўстойлівасць да пэўных перагрузак у электрасетках і кароткіх замыканнях. Сучасныя выбары завода імя В.І. Казлова не ўступаюць найлепшым сусветным узорам, прычым у нярэдка выпадках пераўзыходзяць іх на зручных мантажу і наладкі, эксплуатацыі. Напрыклад, трансфарматары серыі ТМГ не патрабуюць

абслугоўвання на працягу ўсяго тэрміну іх эксплуатацыі (звычайна гэты тэрмін вымяраецца 30 гадамі); гарантыйны тэрмін мінскіх трансфарматараў — 5 гадоў. Сістэма менеджменту якасці праектавання, распрацоўкі і вытворчасці трансфарматараў і камплектных трансфарматарных падстанцый сертыфікавана міжнародным органам па сертыфікацыі «ДЕ КРА» (Германія) на яе адпаведнасць міжнародным стандартам ISO 9001:2008; сілавыя трансфарматары адпавядаюць таксама міжнародным стандартам серыі МЭК 60076. Асобныя віды прадукцыі — у прыватнасці, трансфарматары малой магутнасці — прадпрыемству дазволена памячаць еўрапейскім знакам «СЕ», што адкрывае для яго шлях на замежныя рынкі. Завод таксама мае сертыфікаты, якія датычацца аховы навакольнага асяроддзя (ISO 14001) і аховы працы (ISO 18001).

Да 80 працэнтаў сваёй прадукцыі завод экспартуе, пераважна ў Расію. Летась у красавіку Мінскі электратэхнічны завод імя В.І. Казлова быў названы ў краіне «Лепшым экспарцёрам года» (2010-га).

Калі прасачыць працоўны шлях калектыву завода імя В.І. Казлова з часу яго заснавання, то, безумоўна, гэты шлях можна назваць шляхам няспынага развіцця,

шляхам няспынага руху да праразгу. Першы трансфарматар на прадпрыемстве выпушлі ў жніўні 1956 года. А ўжо ў 1959 годзе завод прадставіў свае трансфарматары на прэстыжнай міжнароднай выстаўцы ў Лейпцыгу, а ў 1973 годзе заваяваў, у тым жа Лейпцыгу, вялікі залаты медаль за трансфарматары малой магутнасці.

На пачатку 60-х гадоў на заводзе прыступаюць да серыйнай вытворчасці трансфарматараў уласнай канструкцыі з алюмініевымі абмоткамі. Да гэтага ішлі абмоткі з больш дарагога меднага проваду, і, такім чынам, выкарыстанне алюмінію вяло да эканоміі і зніжэння сабекошту прадукцыі. Варта дадаць, той жа алюмініевы провад яшчэ да нядаўняга часу прадпрыемству пастаўлялі, так бы мовіць, прамежкавыя вытворцы, якія атрымлівалі з металургічнага камбіната загатоўку і выцягвалі яе ў сямь да патрэбнага дыяметра, а потым пастаўлялі на Мінскі электратэхнічны завод. Цяпер жа на заводзе «цягнуць» гэты дыяметр непасрэдна ў сябе.

80-я гады: на прадпрыемстве асвойваюць і прыступаюць да вырабу герметычных гафрыраваных трансфарматараў — без спецыяльных маслашыральных, за кошт якіх у трансфарматарах кампенсавалася ціск пры нагрэве масла. Адпаведна, гэтыя кампенсуючыя функцыі ўзялі цяпер на сябе гофры спецыяльна распра-

цаванага гафрыраванага бака, прычым бак запаяўнаецца маслам пад вакуумам і з папярэдняй дэгазацыяй гэтага масла (яно ў выніку можа выконваць свае функцыі, без замены, увесь тэрмін эксплуатацыі трансфарматара). Гэта быў вельмі значны працу ў трансфарматарабудаванні, які дазволіў паставіць трансфарматары на «вечную» службу без спецыяльнага абслугоўвання.

Пачатак 90-х гадоў: на прадпрыемстве асвойваюць прыцыпова існую тэхналогію вырабу з электратэхнічнай сталі пласцін магнітаправаду і размяшчэння іх у трансфарматары, што ў выніку значна скарачае страты электраэнергіі падчас яго працы пры так званым халастым ходзе.

Зразумела, усе гэтыя і іншыя крокі па ўдасканаленні канструкцыі трансфарматара не маглі быць выкананы без укаранення адпаведных прагрэсіўных тэхналогій, новага сучаснага абсталявання. Пры гэтым найперш варта сказаць тут пра наладжанне адпаведнага супрацьопцімізацыі з перадавымі еўрапейскімі фірмамі — вытворцамі гэтага абсталявання. Так, выбар тых жа магнітаправаду па новай, прагрэсіўнай тэхналогіі стала магчымым наладзіць дзякуючы ўкараненню ў вытворчасць аўтаматызаванай высокатэхналагічнай лініі нямецкай фірмы «Георг». Дарэчы, цяпер на заводзе маюць у сябе ўжо сем падобных ліній. Паспяхова працуе тут і абсталяванне французскай фірмы «Альстом» (на вырабе гафрыраваных бакаў), японскай «Матаман».

А сумесна з добра вядомай у свеце фірмы «Siemens» прадпрыемства наладзіла вытворчасць сухіх трансфарматараў.

Мінскі электратэхнічны завод дзякуючы сваёй надзейнай прадукцыі набыў і мае добры імідж. Але няблага вядома, імідж — справа далікатная. Яго, так бы мо-

Даволі папулярнымі ў спажыўцоў сталі камплектныя трансфарматарныя падстанцыі ў маналітнай бетоннай абалонцы, да вырабу якіх на заводзе прыступілі адносна нядаўна (прадпрыемства мае ў Калядзінках, пад Мінскам, сваю бетонную вытворчасць). Гэтыя падстанцыі ўяўляюць сабой практычна поўнаасноў гатовыя вырабы, якія заказчыку застаецца толькі ўстанавіць на загадзя падрыхтаванай для гэтага пляцоўцы ды далучыць электрасілкававыя кабелі. Як значна знізіў страты электраэнергіі на заводзе, гэтыя падстанцыі асабліва зручна выкарыстоўваць у жыллёва-камунальных гаспадарках. Прадпрыемства выйгравае тэндэр на пастаўку такіх падстанцый на алімпійскія аб'екты ў горадзе Сочы. Дарэчы, свае камплектныя трансфарматарныя падстанцыі (ужо ва ўцэпленай абалонцы) яно паставіла і на адзін з аб'ектаў будаўніцтва АЭС у Астраўцы.

Як адзначаюць на прадпрыемстве, яно, нягледзячы на валютна-фінансавы крызіс, на добрым пад'ёме закончыла мінулы год. Тэмпы росту вытворчасці ў супаставітых цэнах склалі за год больш як 120 працэнтаў, рэнтабельнасць продажаў прадукцыі — 26,3 працэнта. Прадпрыемства, як і раней, не мела пратэрмінаванай запавычанасці па вылічэнні падаткаў, аплаце энергасэрвісу, па зароботку налічанага плаце, а таксама перад пастаўшчыкамі. Пры гэтым рост сярэднямесячнай заробатнай платы склаў 167,6 працэнта; яе ўзровень наменчана павышыцца і далей. На заводзе выдаткоўваецца невялікая сродкі на ўтрыманне сацыяльнай сферы, якая на ім захавана практычна поўнаасноў. У прыватнасці, летась

Зразумела, тыя ж планы сацыяльнага абудавання маюць у сваёй аснове працу людзей, надзейны рух калектыву ў выбраным кірунку таго ж няспынага тэхнічнага развіцця. І сёлета тут будучы зроблены ў гэтым кірунку дадатковыя крокі. У прыватнасці, у гэтым годзе на вытворчых плошчах у Калядзінках пастаўцца арганізаваная новая фарбавальную вытворчасць гафрыраваных бакаў трансфарматараў, павялічыць вытворчыя магутнасці работызаванага комплексу па зварцы бакаў, выкарыстанне іншых мерапрыемстваў, на якія будзе выдаткавана каля 100 мільярд рублёў. Выкананне многіх з гэтых мерапрыемстваў станюць паўплывае і на экалогію, якой на заводзе надаецца не меншая ўвага, чым пытаннем чыста вытворчага характару.

УНП 100211261.

На лініі зборкі камплектных трансфарматарных падстанцый.

На ўчастку, дзе працуе абсталяванне для вырабу фольгавых абмотак катушак трансфарматараў.

Тут адбываецца герметычнае запаяванне трансфарматараў маслам.

ЕЎРАРАМОНТ ПА-БЕЛАРУСКУ,

альбо Чаму спажыўцы аддаюць перавагу вырабам ААТ «БЕЛГПС»

«Лепш пераплаціць за імпартажны будматэрыялы і быць упэўненымі ў якасці тавару», — такія меркаванні ад нашых сучаснікаў даводзіцца чуць усё радзей. Напрыклад, асабіста я пераканалася ў гэтым, калі нядаўна гасцявала ў знаёмай. Яна толькі што закончыла ў кватэры еўрарамонт. Шчыра прызнаюцца, я думала, што такія работы патрабуюць і адпаведных матэрыялаў вядомых еўрапейскіх «брондаў». І якое ж было мае здзіўленне, калі высветлілася, што шпалеры наклеены на гіпсакардонныя лісты айчынай вытворчасці. «Менавіта таму атрымаліся такія прывабныя і роўныя сцены, — запэўнівала мяне жанчына. — А яшчэ выкарыстанне гэтага экалагічна чыстага матэрыялу дапамагло скараціць час рамонтна і эканоміць грошы.

КРЫНІЦА ЗДАРОЎ І, ЯК ВЫНІК, НАСТРОЮ

Упершыню на гіпс звярнулі ўвагу ў Старажытным Рыме. Гіпсавыя камяні жыхары захоўвалі дома, ім пакланяліся, паколькі прыкмецілі, што навунасы ў памяшканні гэтага мінералу ўплывае на самаадчуванне, настрой. Іх назіранні пацвердзіліся значна пазней, калі чалавечта дасягнула найвышэйшай ступені цывілізацыі і магчымыя метадам даследавання выявіць цудадзейныя якасці гіпсавых вырабаў.

Сапраўды, гіпс — гэта створаны прыродой матэрыял, які не мае паху і выконвае ў памяшканні функцыю кандыцыянера, паглынае вільгаць і аддае яе лішак. У гіпсе ў вырабах на яго аснове няма шкодных для здароўя рэчываў, яны не з'яўляюцца алергенамі. Змяшчаюць 20% крышталізацыйнай вады, якую можна разглядаць як «будова-

Дырэктар Станіслаў БАБІЧКІ.

3 ГПСАМ І ДЫХАЦЬ ЛЯГЧЭЙ

Гіпсакардонныя лісты атрымалі заслужанае прызнанне і шырока выкарыстоўваюцца ва ўсіх відах будаўніцтва — індывідуальнага, прамысловага, жыллёвага буйнапаляннага, грамадскага. Іх некалькі відаў — звычайныя, вільгацестойкія, вогнеустойлівыя і вільгацестойкія. Адрозніць іх можна па афарбоўцы. Напрыклад, звычайныя — зялёнага колеру. Прымяненне іх для ўнутранага аздаблення памяшканняў. Перавага гіпсакардону ў тым, што ён выключна так званы «мокры» працэс, як у выпадку работ з тынковай, цэментнай і бетоннымі сумесямі, растворами для муравання. Пры гэтым змяншаюцца затраты на будаўніцтва за кошт аблягчэння канструкцый будынка. Акрамя таго, пры выкарыстанні менавіта гэтага матэрыялу можна ажыццявіць разнастайныя варыянты архітэктурных расшэнняў, у тым ліку і крывалінейных паверхняў.

Бясспрэчна, маюць права на жыццё і іншыя саставы. Яны ўносяць пэўны элемент разнастайнасці ў наш побыт, афармленне памяшканняў. Але, па словах спецыялістаў, усе яны, за выключэннем шпалераў, уяўляюць сабой блакіруючыя сістэмы. Усе мы ведаем, што ў памяшканні назапашваюцца прадукты жыццядзейнасці, чаму спрыяюць розныя фактары — наяўнасць вільгаці, гатаванне ежы, павышаная вільготнасць ці сухасць. Саставы, якія змяшчаюць цэмент, ніякім чынам гэтыя фактары не рэгулююць. Падтрымліваць

больш-менш спрыяльны мікраклімат у памяшканні ў такім выпадку можна пры дапамозе пратэравання, кандыцыянера. І толькі гіпсавыя саставы здольныя да самааргуляцыі. Невыпадкова яны знайшлі шырокае прымяненне ў краінах Еўропы, дзе асабліва клопаціцца аб здароўі чалавека, стварэнні для яго належных умоў працы і побыту.

Выкарыстанне гіпсакардонных лістоў у некалькі разоў скарачае тэрміны работ. Сцены, столь атрымліваюцца гладкімі і гатовымі для афарбоўкі, аздаблення любымі матэрыяламі: шпалерамі, дэкарэтыўнымі элементамі.

ЛІНЕЙКА ПРАДУКЦЫІ ПАШЫРАЕЦЦА

Але вытворчасць гіпсакардону — першы этап. На прадпрыемстве ставяць перад сабой задачу атрымаць поўную тэхналагічную лінейку прадукцыі для апрацоўкі таго ці іншага памяшкання, цалкам завяршыць цыкл. У прыватнасці, прапануюцца спажывецкім мантажныя клеявыя сістэмы, якія скарачаюць тэрміны выканання работ і зніжаюць затраты. Варта зазначыць, што, напрыклад, для замацавання металічных канструкцый і профілю неабходны спецыяльны, строгае прытрымліванне паслядоўнасці аперацый. Не заўсёды гэта апраўдана і фінансавы, і эканамічны. Сёння, як вядома, у Мінску вельмі актыўна вядзецца домабудаўніцтва з выкарыстаннем газасілікатных і сце-

навых бетонных блокаў, што патрабуе далейшай знешняй і ўнутранай шпаклёўкі. У гэтым выпадку клей і гіпсакардон — сапраўдныя «палачка-выручалачка» для будаўнікоў. Сістэма ідэальна выраўноўваецца, пры гэтым не губляючы прастору, і дадаткова атрымлівае паветраную праслойку, якая дапамагае без праблем устанавіць разетку, выключальнік, павесіць люстэрка, паліцу ці карціну. Для гэтага не трэба электрадрэйф, каб прасвідраваць дзірку для цвіка. Размяшчэнне ўсё неабходнае можна з дапамогай распорных дызобельяў, якія закручваюцца ў сцяну. Выраваць яго з ліста гіпсакардону практычна немагчыма. Гіпсакардон вытрымлівае нават прыстасаваны ў некалькі сотняў кілаграмаў.

Попытам у спажыўцоў карыстаецца і гіпсавая пазаргэбная пліта. Адзінараўна выкарыстоўваецца для міжпакоевых перагародак, двайная — для міжкватэрных. У перагародак можна ўстанавіць праёмы для размяшчэння дзвярэй, акон. Атрыманая паверхня прыдатная пад любую апрацоўку. Можна паклеіць шпалеры, абліцаваць керамічнай пліткай, дэкарэтыўнымі элементамі. Важна і тое, што перагародкі з такіх пліт забеспечваюць надзейную гукаізаляцыю. Пазаргэбная пліта з'яўляецца альтэрнатывай традыцыйным цюгле і ячэйс-таму бетону. Як адзначаюць будаўнікі, працаваць з ёй — адно задавальненне, паколькі сістэма мантажу яе вельмі простая, эканамічная і не патрабуе папярэдняй падрыхтоўкі паверхні — атынкаўкі, выраўноўвання. Для кладкі выкарыстоўваецца мантажны клей, які схопліваецца на працягу 2,5—5 хвілін. Акрамя таго, выкарыстанне такой пліты дазваляе значна знізіць фінансавыя расходы.

Укладчык упакоўшчык Леанід РАССОХАЎ.

часці такіх будаўнічых матэрыялаў, як тынковыя саставы. Ужо асвоены новы від прадукцыі — тынкова-гіпсавыя ручнога і машынага нанясення. Гэта кардынальна новы канкурэнтаздольны від прадукцыі па новай рэцэптуры, на аснове сучасных тэхналогій. Пры яе распрацоўцы за ўзор узяты лепшыя сусветныя бранды. Выкарыстанне гіпсавай тынкоўкі дазваляе дасягнуць ідэальна гладкай паверхні, практычна выключыць шпаклёвачныя работы ці звесці іх да мінімуму. Гатовую паверхню можна атрымаць усяго за адзін дзень. А праз 3-5 дзён, калі яна высыхне, можна аздабляць матэрыялам, які прыдзецца дастаць, — шпалерамі, фарбай, дэкарэтыўнымі элементамі.

Сёння ў акцыянерным таварыстве працуюць над стварэннем гіпсавых матэрыялаў для наліўных падлог. Бясспрэчна, яны будуць незаменнымі, асабліва ў жылых па-

Начальнік цэха па вытворчасці гіпсакардону Дзмітрый САМОЙЛІК.

Галоўны бухгалтар Сяргей МІСЮРА.

Галоўны бухгалтар Сяргей МІСЮРА.

ДОБРАЯ ЯКАСЦЬ І ПРЫМАЛЬНЫЯ ЦЭНЫ

У цяперашні час прадпрыемства актыўна займаецца расшырэннем вытвор-

Фармоўшчык Наталія ПРАДКО.

УНП 100007096.

САЛОДКАЕ ЖЫЦЦЁ З КАНДЫТАРСКАЙ ФАБРЫКАЙ «СЛОДЫЧ»

СЛОДЫЧ

Як вам прапанава пачаць сонечную раніцу са смачным пачэннем і гарачай гарбаты? Гучыць прывабна, ці не так? Пачэнне, дарэчы, — самы папулярны прадукт сярэдніх кандытарскіх вырабаў. А ведаеце, чаму? Таму што яго мае ўнікальную ўласцівасць ствараць адчуванне свята, радасці. Менавіта таму яго так любяць і дарослыя, і дзеці.

Пачэнне на любы густ

Разнавіднасцяў пачэння вельмі шмат, але насамрэч яго дзеліцца на некалькі класаў: цукровае пачэнне, зацяжнае і здобнае, крэкеры, кексы і вырабы ў глазуры — распаўсюджанае нам «эксперт па пачэнні» — галоўны тэхналаг ААТ «Кандытарская фабрыка «Слодыч» Ірына Каленчык.

Тэхналогія вытворчасці цукровага пачэння досыць простая. Спачатку рыхтуецца рэцэптурная сумесь (эмульсія), далей замешваецца цеста, якое потым фармуецца на ратацыйнай машыне. Пасля гэтага цеста праходзіць праз печы, ператвараючыся ў хрумсткае пачэнне, якое астуджаецца і пакуецца. Усе этапы вытворчасці адбываюцца на канвеерах у аўтаматычным рэжыме амаль без утварэння чалавека.

Калі на пачэнне нанесены які-небудзь малюнак або складаны рэльефны ўзор, будзце ўпэўнены — гэта пачэнне цукровае, бо ніякі іншы клас пачэння не дазваляе зрабіць такога.

Зацяжнае пачэнне, у адрозненне ад цукровага, змяшчае менш цукру і тлушчаў. Цеста, якое выкарыстоўваецца для яго, пругкае, мае эластычную, слаістую структуру. На яго не магчыма нанесці складаны малюнак. Як правіла, на такое пачэнне наносіцца кропкамі альбо лёгкія ўзоры і надлісы. Калі маюцца зацяжнае пачэнне ў халодную ваду, то кацаць, пакуль яго размокнуе, прыдзецца наштам даў-

Фармаванне пачэння «Слодыч» буйной фігуры.

ўзабгаваюць прадукт, — сцвярджае Ірына Каленчык. — Звярніце ўвагу на састаў новага пачэння гандлёвай маркі «Слодыч». Мы бярэм не традыцыйную сыравіну, каб зрабіць гэты прадукт карысным. Напрыклад, пачэнне «Касяпяя» і «Здоба царская» змяшчаюць пшанічную і яблычную клятчатку, а «Калітошка люкс» і «Крэпыш» — бэта-карацін. «Пшанічныя слодыч», «Любімы

слодыч з арахісам і рызінкамі» маюць у саставе пшанічнае втроб'е; «Слодыч са злакамі» — аўсяна-яч-на-пшанічна-жытні шматкі. Серыя пачэння «Талісман» узбуўненай фігуры з журавінамі, злакавымі шматкамі, рызінкамі, а таксама пачэнне «Паходнае» з 8 найменнямі карыснай і нетрадыцыйнай сыравіны (аўсяна-яч-на-пшанічна-жытні шматкі, алычавыя клятчатка, кунжут, насенне сланечніка і гарчыцы) карыстаецца попытам у насельніцтва.

А вось яшчэ навінка: пачэнне «Амазонка» паніжанае каларыйнасці.

КАРЫСНА ВЕДАЦЬ

Пшанічная і яблычная клятчатка рэгулюе функцыю кішчэчніка і дапамагае вывядзенню з арганізма непатрэбных прадуктаў абмену. Разбухаючы ў страўніку, клятчатка зніжае апетыт.

Бэта-карацін (папярэднік вітаміну А) умацоўвае імунітэт, паліажае клетачны абмен і стан скуры. Мае антыаксідантны эфект, зніжае рызыку анкалогіі і іншых захворванняў.

Пшанічнае втроб'е карыснае як крыніца харчовых валокнаў пры гастрытах, атлусценні, цукровым дыябеце.

Сыраватка малочная сухая змяшчае лактозу, вітаміны і каштоўныя мінеральныя рэчывы, стымулюе выдзяленне інсуліну.

У ім частка цукру заменена фруктозай, а ў саставе ёсць і аўсяныя шматкі, і малочная сухая сыраватка, якая змяшчае лактозу. А для харчавання дзяцей з захворваннем на фенілкетанурыю «Слодыч» прапануе спецыялізаваны дыетычны прадукт — нізкакаляровы прысмак ў асартыменте (з колькасцю бялку да 1%). Для людзей з захворваннем на цукровы дыябет тэхналагі пашырылі вырабы

поліфункцыянальнага прызначэння: асвоенны выпуск пачэння з ізамальтам (натуральны заменнік цукру) «Грация», «Грация» з кунжутам, «Грация з ізамальтам», а таксама серыя пачэння маленкай фігуры з фруктозай («Дыябетычны слодыч з імбрам», «Дыябетычны слодыч са шматкамі»), «Дыябетычны слодыч з карычым».

Не засталіся без увагі і дзеці з 3-гадовага ўзросту. Для іх вырабляецца растваральнае пачэнне «Знайка-знайка», якое мае далікатны сметанковы смак.

Нашаму «Слодычу»

больш за 100 гадоў!

— Гісторыя кандытарскай фабрыкі «Слодыч» пачынаецца з 1905 года, — з гонарам гаворыць намеснік дырэктара па ідэалагічнай працы, сацыяльным развіцці і агульным пытаннях Святлана Купцова. І прыводзіць факты:

— 11 студзеня 1905 г. Мінскай гарадской управай выдана Гандлёвае пасведчанне № 34 кавярні з кандытарскімі прадуктамі і пякарні кандытарскіх прадуктаў Георгія Вікенчыка Рачкоўскага.

У 1914 г. гэта ўжо кандытарская фабрыка «Жорж» Г. В. Рачкоўскага, на якой «працуюць больш за 20 чалавек з удасканаленымі машынамі і апаратамі».

УЗНАГАРОДЫ

Прадукцыя гандлёвай маркі «Слодыч» неаднаразова адзначана шматлікімі ўзнагародамі на міжнародных конкурсах. Вось толькі самыя апошнія з іх:

■ Брэнд «Слодыч» прызнаны пераможцам нацыянальнага конкурсу «Брэнд года-2011» у намінацыі спажывецкіх пераваг.

■ ААТ «Кандытарская фабрыка «Слодыч» па выніках XIV Рэспубліканскага конкурсу спажывецкіх пераваг «Прадукт года-2011» ўзнагароджана дыпламам І ступені ў намінацыі «Пачэнне». Конкурсны журы адзначылі шырокі асартымент і якасць прадукцыі прадпрыемства.

■ Дыплом Міжнароднага фестывалю-конкурсу «Выбар года-2010» за перамогу ў намінацыі «Пачэнне № 1 2010 года».

Пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі яна стала «Першай беларускай кандытарскай фабрыкай», потым Мінскай бісквітнай фабрыкай, далей Мінскай кандытарскай фабрыкай № 2.

1 лістапада 1994 года Мінскай кандытарскай фабрыка № 2 была перайменавана ў дзяржаўнае прадпрыемства «Кандытарская фабрыка «Слодыч», якая ў 2001 г. стала ААТ «Кандытарская фабрыка «Слодыч».

Да сярэдзіны мінулага стагоддзя асноўныя вытворчыя працэсы на Мінскай бісквітнай фабрыцы ажыццяўляліся ўручную. Механізацыя растваральнага пачэння «Знайка-знайка», якое мае далікатны сметанковы смак.

Прадпрыемства сертыфікавана ў адпаведнасці з СТБ ІСО 9001-2009 у нацыянальнай сістэме сертыфікацыі і ў сістэме якасці НАССР, у сістэме кіравання навакольным асяроддзем (СКНА) і адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ ІСО 14001-2005, у сістэме кіравання аховой працы ў адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ ІСО 9001-2009, што дазваляе яму экспартаваць сваю прадукцыю ў любую краіну свету.

ААТ «Кандытарская фабрыка «Слодыч»

Асноўным экспертным рынкам для ААТ «Кандытарская фабрыка «Слодыч» з'яўляецца Расія. Таксама наладжана пастаўка прадукцыі ў ЗША, краіны Еўрасаюза і СНД. А на днях была зроблена першая пастаўка прадукцыі на рынак Украіны.

ТРЫ ПЫТАННІ ДЫРЭКТАРУ КАНДЫТАРСКАЙ ФАБРЫКІ «СЛОДЫЧ»

3 2009 года фабрыку ўзначальвае «Чалавек справы» — Таццяна Селіх (лаўрэат аднайменнай прэміі 2011 года, дарэчы, адзіны прадстаўнік кандытарскай галіны рэспублікі з 12 лаўратаў).

1. Якімі дасягненнямі апошніх гадоў ганарыцеся?

Перш за ўсё ростам аб'ёмаў вытворчасці, ростам рэалізацыі нашай прадукцыі, павелічэннем яе экспарту, у тым ліку і ў геаграфічным плане. Нядаўна, напрыклад, сталі асвойваць рынак Украіны. Нягледзячы на высокую канкурэнцыю на ўкраінскім кандытарскім рынку, пачэнне «Слодыч» ужо знайшло сваіх першых пакупнікоў, якія станюць ацанілі яго якасць, бо вырабляецца яно ў адпаведнасці з ДАСТ 24901-89 з выкарыстаннем натуральных інгрэдыентаў. А ў цяперашні час у нас рэалізуецца інвестыцыйны праект — маніфікацыя новай італьянскай лініі па вытворчасці цукровых гатункаў пачэння.

2. Што цэніце ў людзях, з якімі працуеце?

Адказнасць, прыстойнасць і працавітасць.

3. Любімае пачэнне дырэктара «Слодыч»...

...пачэнне «Дя Танюшы».

УНП 100129695.

Выраб здобнага пачэння «Здоба царская».

Мінскі халадакамбінат № 1:

«Наша асноўная задача — бесперабойнае забеспячэнне сталіцы прадуктамі»

Мы над некаторымі рэчамі ў паўсядзённым жыцці нават не задумваемся. Скажам, гараджанне прывыклі, што ў халадзільніку заўсёды ляжаць свежыя прадукты і што, калі захачэлася мяса ці масла, заўсёды можна схадзіць у краму каля дома і прыкупіць патрэбныя прадукты. І абурэня няма... Пры гэтым нас не хвалюе, чаму гэтых прадуктаў няма і як наогул у тым жа вялікім горадзе працуе сістэма бесперабойнага забеспячэння прадуктамі. Дарэчы, а сапраўды — як? Гэтым пытаннем задаліся журналісты «Звязды» і завіталі на Мінскі халадакамбінат № 1, які ў прамым і пераносным сэнсе выконвае ролю вялікага сталічнага халадзільніка.

Наш халадакамбінат створаны больш за 60 гадоў таму, і асноўная яго функцыя — забеспячэнне прадуктамі харчавання насельніцтва Мінска, а менавіта сацыяльна значымі таварамі накіталі свінніны, ялавічыны, птушкі і масла, — расказвае намеснік дырэктара па гандлі ГКУП «Мінскі халадакамбінат № 1» Ларыса ТОКАРАВА.

Адна з ключавых функцый халадакамбіната — захоўванне стабільнасці тэмпературы харчовых тавараў на міжсезонны перыяд. У прыватнасці, восенню, калі закладваецца стабілізацыйны фонд, закупляюцца павялічаныя аб'ёмы свінніны і ялавічыны, а таксама сметанковага масла. Гэта ўсё размяшчаецца на захаванне ў нізкатэмпературныя камеры, і на працягу зimy халадакамбінат вядзе рэалізацыю такіх тавараў. Як патлумачыла Ларыса Міхайлаўна, з самага пачатку негалазна было размеркавана, што Уручка, Савецкі, Першамайскі, Заводскі і Парызанскі раёны абслугоўваюць першы халадакамбінат, а астатнія — другі. Але з часам такое размеркаванне сцёрлася, і сёння «Мінскі халадакамбінат № 1» працуе па заяўках усёго горада — і гэта не толькі крамы, але і прадпрыемствы грамадскага харчавання (працоўныя, студэнцкія і школьныя сталовыя, рэстараны і інш.).

Акрамя гандлю сацыяльнымі групамі тавараў, халадакамбінат № 1 таксама з'яўляецца адным з найбольш буйных аптových пастаўшчыкоў у гандлёвую сетку Мінска сыроў, малочных сумесяў, бакалейнай прадукцыі, кансерваў, садавіны і алкагольнай прадукцыі. Частка з гэтага — беларуская вытворчасць, а астатняе імпартуецца з-за мяжы.

Чаму мы займаемся імпартам? Зыходзячы з таго, што больш

раў, а не імпартны. Таксама разглядаецца магчымасць наладзіць уласную фасуюку тавараў: скажам, адрозна на халадакамбінаце можна ўпакоўваць свежамарожаную рыбку ці масла. Але пакуль пытанні аб набыцці фасаванчай лініі да крамы яшчэ не вырашаны, бо трэба пралічыць эканамічную мэтазгоднасць.

ХАЛАДЗІЛЬНІК ПАМЕРАМ 3... ПЯЦІПАВЯРХОВЫ ДОМ!

Для тых, хто ні разу не быў на халадакамбінаце, заўважым, што яго памер проста ўражае: халадзільныя камеры займаюць цэлыя пяць паверхавых вялікага будынка — гэта па памерах як жылы пяціпаверховы і гэты будынак па сутнасці з'яўляецца вялікім халадзільнікам, бо ўнутры тавараў дазваляе перакрыць тыя

— і гэта было вельмі небяспечна, бо халадакамбінат знаходзіцца ў цэнтры горада і не дай Божа быў бы ў чысціні і яшчэ якое іншае надзвычайнае здарэнне. Але, дзякуючы рэканструкцыі, мы пазбавіліся ад захавання такой вялікай колькасці аміяку і перайшлі на больш бяспечнае ахаладжэнне пры дапамозе фрэону.

Акрамя павышэння бяспекі, пераход на фрэон дае яшчэ і эканамічны эфект. Як патлумачыла Ларыса Токарава, аміяк цыркуляваў праз увесь перыметр вялікага будынка-халадзільніка, а зараз у кожнай камеры свой лакальны ахаладжальнік. І калі нейкая камера часова не выкарыстоўваецца, то яе можна выключыць і такім чынам эканоміць электраэнергію.

Варта таксама адзначыць, што дзякуючы рэканструкцыі акрамя нізкатэмпературных камер, якія займаюць большую частку плошчы (ахладжэнне да -18 градусаў), на халадакамбінаце № 1 з'явіліся і сярэднятэмпературныя камеры, дзе можна захоўваць свежую садавіну і агародніну. Была пабудавана і камера шокавай замарозкі, у якой тэмпература дасягае -30 градусаў па Цэльсіусу — тут можна вельмі хутка замарозіць тую ці іншую прадукцыю.

Усёго на Мінскім халадакамбінаце № 1 працуе каля 240 чалавек. Большая частка з іх занята ў тэхналагічным цэху, дзе вядзецца прыёмка прадукцыі і адрэзка яе ў магазіны. Як прызначэца Ларыса Міхайлаўна, калектыў на халадакамбінаце добры і дружны. Ёсць нават работнікі, якія больш за 30 гадоў працуюць на адным месцы.

Вядома, што яны карыстаюцца павагай па прадпрыемстве.

Пакалькі прадпрыемства працуе з харчовымі таварамі, то персанал пастаянна праходзіць медыцынскі агляд, а служба кантролю якасці на халадакамбінаце дае дадаткова жорсткае вядзенне прыёмку тавараў, якія паступаюць на камбінат. Абявізавана правяраецца дакументацыя, якая суправаджае груз. Падлягае візуальнай праверцы прадукцыя, а тэхналаг сочыць за тым, каб тавар захоўваўся ў патрэбных умовах. Таксама правяраецца і транспарт, у які загрузаюцца прадукты харчавання, бо

часам пакупнікі прыязджаюць па тавар на сваіх машынах.

ШТО Б НІ ЗДАРЫЛАСЯ — МІНСК БЕЗ ПРАДУКТАЎ НЕ ЗАСТАНЕЦЦА

Мінулы год, як мы ўсе бачылі, для краіны быў вельмі няпросты: былі перабоі з валютай, не хапала некаторых тавараў. І калі фірменнай крамы халадакамбіната з самай раніцы яшчэ да адкрыцця становілася чэргі: людзі хацелі папоўніць свае прадуктовыя запасы. Карэспандэнты «Звязды» пацікавіліся ў Ларысе Токаравай, як прадпрыемства перажыло 2011 год, ці былі сур'ёзныя перабоі з пастаўкамі?

— Ведаеце, я не магу сказаць, што мінулы год ужо так асабліва адрозніваўся ад іншых. Так, чэргі ў нашай фірменнай краме былі, але гэта можна патлумачыць тым, што ў нас у наўняўнасці пастаянна ёсць шырокі асартымент тавараў, якія захоўваюцца на халадакамбінаце. Таму насельніцтва Мінска ведае, што ў нас заўсёды можна купіць кавалак мяса ў асартыменте, і сюды едуць людзі з усёго горада. Калі казаць пра цэны, то справа ў тым, што мяса адносіцца да сацыяльна значных тавараў, цэны на якія рэгулююцца дзяржавай. Таму мы самі цэны не ўстанавілі: мы купляем па дзяржаўнай цане, прымяняем сваю аптovou надбавку і прадаем магазінам, — патлумачыла яна і дадала, што дафіцыту і перабою з прадукцыяй летас не было, бо той жа стабілізацыйны фонд закладваецца ў аб'ём на 2-3 месяцы перад пачаткам леташняга сезону.

Калі мы размаўлялі з Ларысай Міхайлаўнай пра перспектывы развіцця халадакамбіната, я не мог не задаць пытанне пра тое, ці не атрымаецца так, што з часам патрэба ў аптových гандлі знікне зусім. Бо, скажам, зараз усё больш і больш арганізаваны (у тым ліку і гандлёвых, асабліва — гіпермаркеты) пачынаюць працаваць па прыпынку «Just In Time», калі прадукцыя з прадпрыемства адрэзаецца крамам без пасярэдніка.

Пакуль мы не баімся, што застанемся без працы. Колькі ў нас гіпермаркетаў у горадзе? Па пальцах пералічыць можна. А мы, у асноўным, абслугоўваем

У фірменнай краме на вуліцы Першамайскай.

Дзейнасць камп'ютарнай халадзільнай абсталявання правярае электрамеханік.

— У нас у рэстаране прадстаўлены кухні славянскіх народаў — сербская, балгарская, украінская, венгерская і, безумоўна, беларуская, — расказвае шеф-повар «Славянскага кута» Аляксандр ЛАКАЙЧУК. — Калі казаць пра беларускую кухню, то гэта, вядома, бульба са шкваркамі і яйкама, бабка, драпікі і г.д. Усё гэта мы робім з-пад нажа, у нас няма ніякіх загатоўкаў — гэтым мы і славімся. З венгерскай кухні мы прадстаўляем баграч-гуляш (густы суп з ялавічыны), з балгарскай кухні — баніцу, якую, дарэчы, можна пакаштаваць і ў абедзённым меню, і ў вячэрнім.

Цікава, што замежнікі, якія наведваюць рэстаран, вельмі задаволены яго кухняй. Напрыклад, па словах шеф-повара, летас у «Славянскага кута» заходзілі прадстаўнікі болгарскага пасольства, якія пасля вячэры прызначылі, што тут яны пакаштавалі больш смачную баніцу, чым у самой Балгарыі.

Мы прыцягваем людзей славянскай кухняй. Каб дадаткова стварыць каларыт і самабытную атмасферу, едаем падма праста ў талерках, а, напрыклад, у чыгуначных палітэхніках і гаршчочках, — расказвае загадчык рэстарана Наталля ВЕРАШЧАК.

Яна ж кіруе і піцэрыяй, якая адрозніваецца не так даўно ўжо, у адрозненне ад рэстарана, мае арыентацыю на маладое пакаленне. Дарэчы, Наталля Івануна сцвярджае, што ў піцэрыі можна пакаштаваць сапраўдную італьянскую піцу, бо яна сама некалькі гадоў жыла і працавала ў Італіі, а значыць, можа з веданнем справы казаць пра піцу.

УНП 100205158.

Матэрыялы спецыяльна падрыхтавалі І. БАРАНОУСКІ, П. БЕРАСНЕЎ, Т. ЛАЗОЎСКАЯ, А. ДЗЯДЗЮЛА, С. БУСЬКО, А. ФУРСАЎ, В. ПАЗНЯКОЎ.

■ Працягваем размову

ЦІ З'ЯВІЦЦА Ё БЕЛАРУСІ ДЗЕНЬ ПАРТЫЗАНАЎ І ПАДПОЛЬШЧЫКАЎ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ?

«Векапомныя дні: фронт у тыле ворага» — пад такім загалюкам 24 сакавіка 2012 года былі змешчаны матэрыялы «круглага стала» газеты «Звязда». Нагадаем, яго ўдзельнікі — ветэраны вайны, гісторыкі, музейшчыкі, журналісты — звярнуліся да грамадскай краіны з просьбай выказаць меркаванні адносна прапановы аб усталяванні 20 МАЯ памятнай даты — Дня партызанаў і падпольшчыкаў.

І адразу ж у рэдакцыю пачалі паступаць пісьмы, тэлефанаванні, у якіх чытачы выказваюць свае думкі адносна гэтай ініцыятывы. «Гэта будзе НАРОДНЫ РЭФЕРЭНДУМ!» — гавораць нашы чытачы.

Сёння публікуем некаторыя з водгукаў.

Радзівон ШПЕЦ, вёска Гуркі Шаркаўшчынскага раёна:

«Партызанскі рух быў часткай Вялікай Айчыннай вайны. З першых дзён варажэга нашествия жыхары Беларусі пачалі ўсенародную вайну супраць фашысцкіх акупантаў. Шэрагі народных мсціўцаў раслі з кожным днём.

Хачу коротка расказаць, як у гады Вялікай Айчыннай вайны і, будучы падлеткам 15 гадоў, стаў партызанскім разведчыкам.

Выхоўваўся я ў сям'і дзядзькі (роднага брата маці). Пры расстрэле фашыстамі Шаркаўшчынскага гета многім яўрэям

удалось ўцячы ад куль. Асобнай з іх знайшлі рэшткі ў нас. Я ім насіў у схованку есць, мы пасябравалі. Са з'яўленнем партызанскіх груп на тэрыторыі раёна яны пайшлі ў партызаны і па начах наведвалі нас. Па іх заданні я хадзіў у Шаркаўшчыну з мэтай разведкі размяшчэння варажэскіх сіл і іх узбраення. Шмат заданняў даводзілася выконваць, рызыкаючы жыццём. Аднойчы я быў затрыманым і дастаўлены ў камендатуру гестапа. Застаўся жыць у падпольшчыкаў. Ад тых здзяек у мяне на

твары засталася метка — як сімвал вайны. Уся мая сіціплая дапамога давала магчымасць партызанам наносіць удары па размяшчэнні фашысцкіх гарнізонаў у Шаркаўшчыне... Мне 83 гады, многія сведкі тых падзей ужо пайшлі з жыцця. Няўжо ў сувязі з гэтымі абставінамі я не магу мець статус партызана-падпольшчыка?..

Лічу, што Дзень партызанаў і падпольшчыкаў Вялікай Айчыннай вайны абавязкова павінны быць усталяваныя як памятная дата».

Уладзімір ЖОГЛА, былы вязень фашысцкіх канцлагераў у Германіі, г. Мазыр:

«Днём партызанаў і падпольшчыкаў, на маю думку, павінна стаць дата 29 чэрвеня. У гэты дзень у 1941 годзе выйшла Дырэктыва СНК СССР і ЦК ВКП(б) партыйным і савецкім аргані-

зацыям прыфрантавых абласцей па мабілізацыі ўсіх сіл і сродкаў на разгром фашысцкіх захопнікаў пад лозунгам «Усё для фронту! Усё для Перамогі!»

Ніна САЎРАСАВА, урач, г. Мінск:

«У адказ на матэрыял «Ці з'явіцца ў Беларусі Дзень партызанаў і падпольшчыкаў Вялікай Айчыннай вайны?» (за 24.03.2012) лічу сваім абавязкам выказаць словы падтрымкі. Не магу паверыць, што ў рэспубліцы, якая сярод усіх астатніх больш за ўсё аддала жыццёў і рэсурсаў партызанскай вайне, у якой усё насельніцтва ўдзельнічала ў падтрымцы партызанаў, а гэтая скрытая вайна мела такі размах, што зрынала планы фашыстаў на фронце і г.д., — і ў гэтай краіне дагэтуль дэдавалі пытанне аб неабходнасці такога дня памяці? **Ды мы кожны дзень павінны дзякаваць гэтым героям — партызанам і падпольшчыкам!** Але ў цякуцы няма калі. Так,

Дзень Перамогі — вялікі дзень, і Дзень вызвалення Беларусі — таксама. Але Дзень партызанаў і падпольшчыкаў павінны быць сярод нашых памятных дат! Гэтыя людзі заслужылі, каб пра іх памяталі і ўшаноувалі ў асобны дзень — іх ратная праца была асаблівай, мне здаецца, больш небяспечнай і страшнай, чым у арміі. У нашай сям'і таксама былі партызаны: мой дзядуля і цётка, узаагароджаныя ордэнам. Шкада толькі, што яны не маглі ўжо нічога расказаць пра сваю вайну ні мне, ні майму сыну...

Абсалютную падтрымку гэтай партыяцыйнай ініцыятыве выказваюць і мае бацькі, Аляксандр і Паліна Манулік, таксама медыкі.

Яўген АКСЯНОВІЧ, вёска Глыбачка Ушацкага раёна:

«Прачытаў у нумары 57 «Звязды» матэрыялы «Круглага стала» і хачу выказаць сваю падтрымку прапаноў яго ўдзельнікам аб усталяванні ў Беларусі Дня партызанаў і падпольшчыкаў. Таму што, па-першае, беларускі народ падняўся на бітэлістскую барацьбу з акупантамі, чым унёс вялікі ўклад у справу разгрому гітлераўскіх захопнікаў: а па-другое, таму, што гэта было б папярэджаннем рэцэдыўнаму фашызму.

Гэты дзень, на маю думку, патрэбны не столькі для ўшанавання падзвігу непасрэдных удзельнікаў партызанскай вайны, якіх, на жаль, становіцца ўсё менш і менш, колькі для выхавання пачуцця патрыятызму ў іх дзцяці, унукаў і праўнукаў.

Калі пачалася вайна, я быў 15-гадовым падлеткам і на сваёй скуры зведаў, што прынёс народу «новы парадак» гітлераўцаў. Грабжы, здэкі, расстрэлы прымуслі людзей узяцца за зброю. Ужо да пачатку 1943 года ў вёсках усталявалася ўлада партызанскіх злучэнняў, а фашысты займалі толькі гарады і чыгуначныя станцыі.

Уладзімір МУХЛАЕЎ, ветэран Узброеных Сіл, ветэран педагагічнай працы, г. Мінск:

«Паважаная рэдакцыя газеты «Звязда»! Прачытаў у газете за 24 сакавіка 2012 г. выступленне ўдзельнікаў «Круглага стала», зварот да грамадскай краіны аб усталяванні Дня Памяці партызанаў і падпольшчыкаў 20 мая. Мы з жонкай Людмілай Міхайлаўнай падтрымліваем гэты зварот. У цяжкай для ўсяго народа Савецкага Саюза дна, у чэрвені 1941 г., акупіраванага Дырэктыва Саўнаркама СССР і ЦК ВКП(б) аб арганізацыі партызанскіх атрадаў і дыверсійных груп для барацьбы з нямецкімі войскамі. На абарону Айчыны ўзніклі і маладыя, і старыя. Жыхары гарадоў і пасёлкаў, знаходзячыся на акупаванай тэрыторыі, ішлі ў ляс, стараючыся не толькі жыць, але і сваёй дзейнасцю аказваць дапамогу рэгулярным часцям Савецкай Арміі.

Мы — дзеці вайны: мне ў той час было 6 гадоў, жонцы — 3, перажылі галед, біспраеў, бачылі палаючыя дамы, загінулыя — ні ў чым не вінаватых

Наден РУДАК, кіраўнік гуртка «Патрыёт», загадчыца Музея баявой і партызанскай славы імя Марата Казея сярэдняй школы № 28 г. Мінска:

«Наш музей створаны ў 1967 годзе, вялікую ролу ў гэтым адыграла сястра Марата Казея Арыяна Іванушна (яна больш як 30 гадоў працавала ў 28-й школе) і партызанскія бригады імя Ракасоўскага, якія дапамагалі сабраць унікальны матэрыял. У школьным музеі — больш за 360 экспанатаў асноўнага фонду. Прычым ёсць надзвычай цікавыя: матэрыялы касцюмчыка Марата Казея, у якім ён быў сфатаграфаваны, яго куйфайка, партак; шмат рэчаў і фотаздымкаў партызанаў і партызанскіх асобна вяртына прывезена сям'і Чуліцкіх, якая цалкам (яныя чалавек) ўдзельнічала ў партызанскім руху. Каля тысячы чалавек за год наведвае музей — ён сапраўды працуе. Сярод нашых гасцей не

Наша вёска Вялікае Сяло была на ўскраіне партызанскай зоны, а за 5 кіламетраў ад яе знаходзілася станцыя Загачы з нямецкім гарнізонам. Таму групы партызанаў, ідучы на чыгунку, апошні прыпынак заўсёды рабілі ў нас. У нашым раёне і ў суседнім Лепельскім сталіся брыгады імя К. Варашылава (камандзір Д.В. Цябуў) і дыверсійная група атрада «Бальшавік» (у мястэчку Бабьнічы) на чале з Савіцікам Алесем Ануфрыевічам. Ідучы на заданне на чыгунку, яны часта заходзілі да нас. Мая мама гатавала ім ежу. Заходзілі і іншыя партызанскія групы, якія ішлі ў суседні Асвейскі раён, дзе месцілася партызанская брыгада П.М. Машэрава. Я добра ведаў мясцовасць і таму вадзіў з іншымі вясцоўцамі партызанаў для пераходу за чыгунку. Мае ўспаміны пра «райкавую вайну» апублікаваны ў часопісе «Маладосць» (№ 5 за 2009 і № 5 за 2010 год).

Я падтрымліваю прапанову аб усталяванні Дня партызанаў і падпольшчыкаў. У «Звяздзе» таксама абмяркоўваўся канкрэтны дзень свята. На маю думку, гэта не мае значэння. Няхай, скажам, гэта будзе дзень першага бою атрада Каржа ці дзень прырыву Ушацкай зоны. Важна, каб такі дзень быў усталяваны.

Цяпер хацеў бы звярнуць увагу рэдакцыі вашай газеты на тое, што тыя з удзельнікаў партызанскага руху, што своечасова не аформілі свой уезд у ім, цяпер унаўрад ці могуць гэта зрабіць. Па існуючых правілах, пасведчанне ўдзельнічкі партызанскага руху можа атрымаць толькі той, хто мае сведчанне траіх удзельнікаў і характарыстыку камандзіра. Я, шчыра прызнаюся, ніколі не надаваў такому дакументу значэння, бо логты мне не патрэбны, на хлеб надзённы зарабляў сваімі рукамі, а збіраць даведкі не было часу. А цяпер унукі (а іх у мяне аж васьміра) пытаюцца: «Дзед, а дзе тваё пасведчанне партызана?».

І вось я спахапіўся, ды позна: амаль усё мае партызанскія таварышы ці загінулі, ці памерлі пасля вайны, і ёсць у мяне сведчанне толькі ад Алёся Савіцкага. Як быць? Магчыма, цяпер, калі былых партызанаў можна пералічыць па пальцах, трэба змяніць парадак афармлення пасведчання?»

У «Звяздзе» таксама абмяркоўваўся канкрэтны дзень свята. На маю думку, гэта не мае значэння. Няхай, скажам, гэта будзе дзень першага бою атрада Каржа ці дзень прырыву Ушацкай зоны. Важна, каб такі дзень быў усталяваны.

Цяпер хацеў бы звярнуць увагу рэдакцыі вашай газеты на тое, што тыя з удзельнікаў партызанскага руху, што своечасова не аформілі свой уезд у ім, цяпер унаўрад ці могуць гэта зрабіць. Па існуючых правілах, пасведчанне ўдзельнічкі партызанскага руху можа атрымаць толькі той, хто мае сведчанне траіх удзельнікаў і характарыстыку камандзіра. Я, шчыра прызнаюся, ніколі не надаваў такому дакументу значэння, бо логты мне не патрэбны, на хлеб надзённы зарабляў сваімі рукамі, а збіраць даведкі не было часу. А цяпер унукі (а іх у мяне аж васьміра) пытаюцца: «Дзед, а дзе тваё пасведчанне партызана?».

І вось я спахапіўся, ды позна: амаль усё мае партызанскія таварышы ці загінулі, ці памерлі пасля вайны, і ёсць у мяне сведчанне толькі ад Алёся Савіцкага. Як быць? Магчыма, цяпер, калі былых партызанаў можна пералічыць па пальцах, трэба змяніць парадак афармлення пасведчання?»

У «Звяздзе» таксама абмяркоўваўся канкрэтны дзень свята. На маю думку, гэта не мае значэння. Няхай, скажам, гэта будзе дзень першага бою атрада Каржа ці дзень прырыву Ушацкай зоны. Важна, каб такі дзень быў усталяваны.

Цяпер хацеў бы звярнуць увагу рэдакцыі вашай газеты на тое, што тыя з удзельнікаў партызанскага руху, што своечасова не аформілі свой уезд у ім, цяпер унаўрад ці могуць гэта зрабіць. Па існуючых правілах, пасведчанне ўдзельнічкі партызанскага руху можа атрымаць толькі той, хто мае сведчанне траіх удзельнікаў і характарыстыку камандзіра. Я, шчыра прызнаюся, ніколі не надаваў такому дакументу значэння, бо логты мне не патрэбны, на хлеб надзённы зарабляў сваімі рукамі, а збіраць даведкі не было часу. А цяпер унукі (а іх у мяне аж васьміра) пытаюцца: «Дзед, а дзе тваё пасведчанне партызана?».

І вось я спахапіўся, ды позна: амаль усё мае партызанскія таварышы ці загінулі, ці памерлі пасля вайны, і ёсць у мяне сведчанне толькі ад Алёся Савіцкага. Як быць? Магчыма, цяпер, калі былых партызанаў можна пералічыць па пальцах, трэба змяніць парадак афармлення пасведчання?»

У «Звяздзе» таксама абмяркоўваўся канкрэтны дзень свята. На маю думку, гэта не мае значэння. Няхай, скажам, гэта будзе дзень першага бою атрада Каржа ці дзень прырыву Ушацкай зоны. Важна, каб такі дзень быў усталяваны.

Цяпер хацеў бы звярнуць увагу рэдакцыі вашай газеты на тое, што тыя з удзельнікаў партызанскага руху, што своечасова не аформілі свой уезд у ім, цяпер унаўрад ці могуць гэта зрабіць. Па існуючых правілах, пасведчанне ўдзельнічкі партызанскага руху можа атрымаць толькі той, хто мае сведчанне траіх удзельнікаў і характарыстыку камандзіра. Я, шчыра прызнаюся, ніколі не надаваў такому дакументу значэння, бо логты мне не патрэбны, на хлеб надзённы зарабляў сваімі рукамі, а збіраць даведкі не было часу. А цяпер унукі (а іх у мяне аж васьміра) пытаюцца: «Дзед, а дзе тваё пасведчанне партызана?».

І вось я спахапіўся, ды позна: амаль усё мае партызанскія таварышы ці загінулі, ці памерлі пасля вайны, і ёсць у мяне сведчанне толькі ад Алёся Савіцкага. Як быць? Магчыма, цяпер, калі былых партызанаў можна пералічыць па пальцах, трэба змяніць парадак афармлення пасведчання?»

У «Звяздзе» таксама абмяркоўваўся канкрэтны дзень свята. На маю думку, гэта не мае значэння. Няхай, скажам, гэта будзе дзень першага бою атрада Каржа ці дзень прырыву Ушацкай зоны. Важна, каб такі дзень быў усталяваны.

■ Моўны эксперымент

ЧАТЫРЫ СЛОВЫ. БЕЗЛІЧ ЗНАЧЭННЯЎ

Некалькі гадоў таму «Звязда» праводзіла невялікі моўны эксперымент. Наколькі беларусы ведаюць родную мову, карэспандэнт правярэў у крамах, на базары, у транспарце... Проста размаўляў і задаваў пэўныя пытанні па-беларуску.

Здаецца, што можа быць прасцей? Але ўявіце сабе: сярэд нас знайшлася вялікая колькасць тых, хто з гонарам называе сябе беларусам, а на роднай мове не толькі двух слоў звязачы не можа, а нават іх і не разумее!

Прайшло няшмат часу. На вуліцы ўсё часцей можна пачуць беларускія словы. І ніхто з цябе не смяецца, і не глядзіць, як на вар'ята. Сёння мова інтэлігенцыі стала мовай студэнцтва, кіраўніцтва, эліты. Цяпер размаўляць па-беларуску — нават прастыжна.

Калі з ужываннем мовы сітуацыя палепшылася, то з яе разуменнем, здаецца, наадварот. Ці як растлумачыць той выпадак, калі чалавек з вёскі, дзе беларускай мове ва ўсе часы было месца, не ведае слова «гарбата»? Тым больш, знарэк і не прыдумаш: стаць кубак, а на ім напісана «Гарбата з вадарам каханья». А той, прачытаўшы незнаёмае слова, пытае: «Гарбата — гэта ўкраінскае слова? І што яно азначае?»

Гэтая сітуацыя прымусліла мяне яшчэ раз ўспэўніцца ў тым, што хоць і пачалі беларусы так масава размаўляць на роднай мове, усё роўна некаторыя словы для іх — цёмны лес. А каб мая думка была не

проста дадумваннем, я пайшла туды, дзе абавязкова патрэбна ведаць назвы рэчаў па-беларуску (а ў лепшым выпадку — і на большасці мовах свету), — у ЦУМ.

Для моўнага эксперыменту я выбрала ўсяго чатыры словы: патэлыня, пэндзаль, прас, парасон. І правярала на веданне гэтых слоў тых, хто непасрэдна з імі звязаны.

— Пакажыце, калі ласка, чырвоную патэлыню, — з выглядам зацікаўленага пакупніка звяртаюся я да прадаўшчыцы. — Добры выбар, пакрыццё зроблена з керамікі, — па-руску адказвае мне жанчына і падае прадмет маёй увагі.

Ну што ж, нядрэнна. Галоўнае, што зразумела. Зрабіўшы такую выснову і падзякаваўшы, пайшла далей. Патрапіла ў аддзел бытавой тэхнікі і, падумаўшы, якое слова можа быць незразумелым, спытала:

— Якое напружанне маюць новыя мадэлі прасу?

Доўга не думаючы, прадавец аддзела адказала на маё пытанне, паказала некаторыя экзэмпляры і нават парайла, які лепш купіць. Я была прыемна здзіўлена гэтым. Таму пайшла далей, за іншымі вынікамі.

Аднак, на жаль ці на шчасце, яны былі аналагічнымі. Прадавец галантэрыйнага аддзела паказала мне *парасон* у ўсялякіх формаў і колераў. А ў канцтаварэх нават прыйшоўся купіць *пэндзаль*: жанчына-прадавец так грунтоўна і пераканана распавяла пра яго якасці і сферы прымянення па-беларуску, што адмовіць ёй у мяне нават язык

не павярнуўся. Што значыць — слова беларускае!

Цудоўна, што прадаўцы адной з галоўных крам краіны разумеюць беларуска-моўныя пакупнікоў. З іншага боку, яны абавязаны валодаць максімальнай інфармацыяй аб сваіх таварах. І назвы тут — не выключэнне. Было б жальна, калі б прыйшоў беларус у краму свайго горада, спытаў што-небудзь на роднай мове, а яго не зразумелі б...

Аднак для паўнаўвартаснага эксперыменту даведацца толькі пра «адзін бок медаль» было б няправільна. Таму растлумачыць значэнне гэтых самых слоў я прапанавала тым, каго сустрэла на вуліцы. І вось што атрымалася.

На думку мінчан, *патэлыня* — гэта патэльня, скаварада, памяшканне, забягаўка, печ, удар па галаве. *Прас* — сіта, наськомае, адзенне, пасцілка. *Пэндзаль* аказаўся ударам па мяккаму месцу, чымсьці для афарбоўкі ці малавянна, аркушам, падпальнікам. І толькі слова *парасон* ні ў каго не выклікала ніякіх сумненняў.

Безумоўна, казачь пра тое, што кожны з нас разумее па-беларуску, было б памылкай. У той жа час і нельга раўняць усіх пад адзін грэбень. Галоўнае, што цябе разумеюць там, дзе гэта патрэбна. А спытаць у някемлівых беларусаў на вуліцы «Колькі часу?» ці «Як прайсці ў бібліятэку?» можна як і ў іншаземцаў, паказаўшы на пальцах. Толькі, можа, тады яны зразумеюць, кім з'яўляюцца ў нашай краіне, не ведаючы беларуску мову.

Вераніка КАНЮТА

■ Экслібрис «Звязды»

ГУЛЬНЯ ПА СВАІХ ПРАВІЛАХ

Вера Бурлак. Творы соннага жанру.

Проза. «Логвінаў», 2012. Лепшыя творы гэтай кнігі схаваны ў канец, што спачатку дэдаецца несправядлівым, а потым — адзіна вартым. Чытач мусяць праціці тэст на «свайго/чужога» — і альбо застацца, альбо адмовіцца.

Што такога дзіўнага ў «Творах соннага жанру»? Спалучэнне неспалучальнага! З фармальнага гледзішча можна сцвярджаць, што Вера Бурлак закрэаваў у сваіх тэкстах праблему быцця (адзіноцтва, жыццё і смерць, каханне і забойства) і псіхалагічна (як быць маленькім сынам, што значыць быць разумным, жыццё з алергіяй, дзіцячыя сьвадомасць, пакінутыя дзеці, пазашлюбная цяжарнасць, тое, што мусяць быць недацькавымі).

Усё гэта ў кнізе ёсць — і адначасова няма, бо гаворка нават на вельмі вярных тэмы выдзёцца ў стлі, які нівеліруе сур'ёзнасць праблемы. І менавіта правэру на прымане аўтарскай інтанацыі мусяць прайсці чытач: «А Гаспадар каменя яго за гэта жорстка пакараў: зрабіў самым разумным» («Язмінічыны калядкі»).

Вера Бурлак у прозе (зрэшты, як і ў вершах, бо чытач ведае аўтарку кнігі найперш як паэтку) стварае мастацкі свет, дзе няма нічога настрашнага, дзе нават страшнае — страшнае. Эфект ускладненага аптымізму і алагічнай бесклапотнасці дысягаецца за кошт адмыслова выбранага ракурсу.

Інфантальны герой Веры Бурлак (дарчы, вобраз аўтара ў кнізе таксама адпаведны) толькі канстатуе раэіснасць, а аналіз яе і высновы пакідае на сумленне чытача. У тэкстах адсутнічае ацэнка ўчынкаў герояў па шкале «добра — ліха»: насельнічы творы сонных жанраў не робяць вепска альбо выдатна, яны проста адчуваюць і дзейнічаюць: «Язмінка падумала, што, мабыць, так яно і лепей, і засталася жыць з дачушкай адна. Чужым на пытанне, адкуль дзіця, адказвала: «Накалядавала». Здавалася б, пытанне й вырашана» («Язмінічыны калядкі»).

Герой жывуць і не нагне, і не ў сне. Яны жывуць так, нібыта можна будзе яшчэ раз пражыць жыццё і выправіць тое, што не спадабалася.

Паказачы свет вацяма найўнага, інфантальнага героя — прыём сам па сабе не новы (у беларускай літаратуры можна ўгадаць нават прыклады з мяжы XIX—XX стст. — «Кепса будзе» Г. Багушэвіча ці «Зароблююць» Яўвігна Ш.), хіба толькі матыяцыяй для звароту да гэтага праблемы іная. Навошта патрэбны герой, які не хоча і не можа зразумець, што адбываецца ў ягоным жыцці? Даследчыкі творчасці пакалення 30-гадовых, да якога належыць і Вера Бурлак, сцвярджаюць, што ва ўсім свеце гэтая генерацыя, што не можа навуецца свайго чытача жыць, выбірае гультыню ў творчасці.

Сказаць, што ў гэтай кнізе Вера Бурлак проста гуляе ў літаратуру, — будзе значным спрашчэннем. А калі гуляць — то гуляць кандыдата філалагічных навук, аўтара манаграфіі пра дзіцячую пазію, вякладчыка рускай літаратуры, творцы, які ўлічвае спецыфіку ўласнага таленту. Гуляць па сваіх правілах.

Аксана БЯЗЛЕПКА

■ У рэдакцыю прыйшло пісьмо

«ВАМ ТРЭБА ЗВЯРНУЦЦА Ў СУД...»

Паважаная рэдакцыя! Звяртаюцца да вас з просьбай аб дапамозе пенсіянерка Нещер Іна Мітрафануна. Справа ў тым, што я даглядала сваю мачуху Кавалёву Лідзію Аляксандраўну на працягу 15 гадоў. Яна была цяжка хворай: амаль 7 гадоў нічога не бачыла, каля 5 гадоў не хадзіла. Уявіце, як цяжка было даглядаць яе. Аб гісторыі майго жыцця нават пісала наша раённая газета «Да новых перамог» у артыкуле «Проста Мітрафануна».

Мая мачуха памерла ў 90 гадоў, 9 сакавіка гэтага года, а пенсію яна атрымлівала 19 сакавіка. Але мне яе не аддалі, спасылаючыся на тое, што я не родная дачка. Мы прабылі столькі гадоў разам, а цяпер трэба і памаліцца за спудоў, прывесці ў парадак магілку, усталяваць помнік. Але, выходзіць, на працягу столькіх гадоў догляду цяжка хворага чалавека я так і не змагла пераступіць мяжу, стаць «роднай дачкой».

Я ніколі не звярталася па дапамогу, нікуды не пісала. А вось цяпер стала крыўдна, што паняціў «родны ці не родны» часам не адпавядаюць правілам людскай.

Дык ці маю я права атрымаць гэтую апошнюю пенсію Кавалёвай Лідзіі Аляксандраўны за сакавік?

З павагай, НЕСЦЕР Іна Мітрафануна, агр. Заастравечна Клецкага раёна.

ЦАРУН. Вось што яна паведаміла:

У адпаведнасці з арт. 91 Закона «Аб пенсійным забеспячэнні», сумы пенсіі, што аказаліся недаатрыманымі ў сувязі са смерцю пенсіянера, выплачваюцца ў роўных долях членам сям'і, якія пражывалі сумесна з пенсіянерам на дзень яго смерці, а таксама яго

непрацаздольным утрыманцам незалежна ад таго, пражывалі яны сумесна ці не.

Патрабаванні аб выплаце названых сум могуць прад'яўляцца на працягу шасці месяцаў з дня смерці пенсіянера.

